

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Jana Bezděková

Evropská centrální banka a bankovní unie

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. et PhDr. mult. Michal Tomášek, DrSc.

Katedra evropského práva

Datum vypracování práce: 1. 12. 2016

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Jana Bezděková

Děkuji prof. JUDr. et PhDr. mult. Michalovi Tomáškoví, DrSc. za čas, který mi při tvorbě této diplomové práce věnoval, za jeho cenné rady a věcné připomínky. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu nejen při studiu.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	7
ÚVOD.....	9
1 CESTA K VYTVOŘENÍ HMU	11
1.1 BRETTONWOODSKÝ SYSTÉM.....	11
1.2 POVÁLEČNÉ OBDOBÍ.....	13
1.3 VÝBOR GUVERNÉRŮ CENTRÁLNÍCH BANK	14
1.4 60. LÉTA	15
1.5 BARREŮV PLÁN	16
1.6 WERNERŮV PLÁN.....	16
1.7 EVROPSKÝ MĚNOVÝ SYSTÉM	18
1.8 DELORSOVA ZPRÁVA	20
1.9 BUDOVÁNÍ HMU	22
1.9.1 PRVNÍ ETAPA	22
1.9.1.1 MAASTRICHTSKÁ SMLOUVA	23
1.9.2 DRUHÁ ETAPA	24
1.9.2.1 EVROPSKÝ MĚNOVÝ INSTITUT	24
1.9.2.2 PAKT O STABILITĚ A RŮSTU	25
1.9.3 TŘETÍ ETAPA	27
2 EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA	30
2.1 ÚVOD	30
2.1.1 EVROPSKÝ SYSTÉM CENTRÁLNÍCH BANK.....	30
2.2 EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA JAKO ORGÁN EU.....	31
2.2.1 PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY	32
2.2.2 ZÁKLADNÍ KAPITÁL ECB.....	33
2.3 NEZÁVISLOST, ODPOVĚDNOST A TRANSPARENTNOST	34
2.3.1 NEZÁVISLOST	34
2.3.2 ODPOVĚDNOST.....	36
2.3.3 TRANSPARENTNOST	38
2.3.4 POVINNOST PŘEDKLÁDAT ZPRÁVY	38
2.4 ORGANIZACE ECB.....	39

2.4.1	RADA GUVERNÉRŮ	39
2.4.1.1	HLASOVÁNÍ	40
2.4.1.2	ZASEDÁNÍ.....	40
2.4.2	VÝKONNÁ RADA.....	41
2.4.2.1	ČLENSTVÍ	41
2.4.2.2	HLASOVÁNÍ	42
2.4.3	GENERÁLNÍ RADA	42
2.4.3.1	ČINNOST	42
2.4.3.2	ZASEDÁNÍ.....	42
2.4.4	RADA DOHLEDU.....	43
2.4.4.1	ŘÍDÍCÍ VÝBOR	43
2.4.5	PREZIDENT.....	43
2.5	NÁRODNÍ CENTRÁLNÍ BANKY	44
2.6	PRÁVNÍ OCHRANA.....	44
3	CÍLE A ÚKOLY.....	47
3.1	CÍLE.....	47
3.2	ÚKOLY.....	47
3.2.1	MĚNOVÁ POLITIKA	48
3.2.1.1	CENOVÁ STABILITA	49
3.2.1.2	DVOUPILÍŘOVÉ HODNOCENÍ INFLAČNÍCH RIZIK	49
3.2.2	DEVIZOVÉ OPERACE.....	50
3.2.3	DRŽBA A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV ZEMÍ EUROZÓNY... 51	
3.2.4	PODPORA FUNGOVÁNÍ PLATEBNÍCH A VYPOŘÁDACÍCH SYSTÉMŮ.....	51
3.2.5	SHROMAŽĎOVÁNÍ STATISTICKÝCH DAT	52
3.2.6	BANKOVKY	53
3.2.7	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE.....	54
3.2.8	EVROPSKÁ SPOLUPRÁCE.....	55
3.2.9	FINANČNÍ STABILITA A MAKROOBEZŘETNOSTNÍ POLITIKA.. 56	
4	BANKOVNÍ UNIE	58
4.1	JEDNOTNÝ MECHANISMUS DOHLEDU	60
4.2	JEDNOTNÝ MECHANISMUS PRO ŘEŠENÍ KRIZÍ.....	64

4.2.1	JEDNOTNÝ VÝBOR PRO ŘEŠENÍ KRIZÍ.....	65
4.2.1.1	SLOŽENÍ A ROZHODOVÁNÍ.....	66
4.2.2	JEDNOTNÝ FOND PRO ŘEŠENÍ KRIZÍ	67
4.3	EVROPSKÝ SYSTÉM POJIŠTĚNÍ VKLADŮ.....	67
4.3.1	FÁZE ZAVÁDĚNÍ EDIS	69
4.4	JEDNOTNÝ SOUBOR PRAVIDEL.....	71
4.4.1	KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY NA BANKOVNÍ SEKTOR	71
4.4.1.1	NAŘÍZENÍ O KAPITÁLOVÝCH POŽADAVCÍCH.....	72
4.4.1.2	SMĚRNICE O KAPITÁLOVÝCH POŽADAVCÍCH.....	73
4.5	BANKOVNÍ UNIE A ČESKÁ REPUBLIKA	76
	ZÁVĚR.....	78
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	80
	ABSTRAKT	89
	ABSTRAKT	90

SEZNAM ZKRATEK

BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive
CCBM	Correspondent Central Banking Model
ČNB	Česká národní banka
CRD IV	Capital Requirements Directive
CRR	Capital Requirements Regulation
EBA	European Banking Authority
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council
ECU	European currency unit
EDIS	European Deposit Insurance Scheme
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIOPA	European Insurance of Occupational Pensions Authority
EK	Evropská komise
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EP	Evropský parlament
ERM	Exchange Rate Mechanism
ES	Evropské společenství, Společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESFS	European System of Financial Supervision
ESMA	European Securities and Markets Authority
ESRB	European Systemic Risk Board
EU	Evropská unie
EUR	Euro
G20	Group of 20
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
MMF	Mezinárodní měnový fond
NCB	Národní centrální banky
OMT	Outright Monetary Transactions
Rada	Rada Evropské unie
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie, Soudní dvůr

SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Smlouvy	SFEU, SEU
SRB	Single Resolution Board
SRM	Single Resolution Mechanism
SRN	Spolková republika Německo
SSM	Single Supervisory Mechanism
Statut	Statut ESCB a ECB
TARGET	Trans European Automated Real Time Gross Settlement Express Transfer System

ÚVOD

„Nenecháme se k ničemu nutit. Jsme nezávislí. Vytváříme si vlastní postoje. Toť vše.”

Mario Draghi

Nejen tento výrok prezidenta Evropské centrální banky, ale především její měnová politika posledních let vyvolávají v očích odborné veřejnosti kontroverzi, která se projevila titulky jako „*Evropská centrální banka brzy koupí i ojetá kola*”¹ či předběžnou otázkou z Karlsruhe. Otázkou ale je, zda-li je tato kontroverze odůvodněná a oprávněná. Ostatně nezávislost Evropské centrální banky je zakotvena ve Smlouvách, tedy ve své podstatě by měl být tento výrok zcela legitimní. Co je ostatně ta nezávislost? Dovolím si použít citát Jean-Jacques Rousseaua „*nezávislost tkví v osamocení*”. Dá se tedy hovořit o nezávislosti, když se jedná o unijní orgán, kde má stálou službu strážkyně smluv Komise? Aby bylo možné tyto otázky zodpovědět, je dle mého názoru klíčové pochopit postavení a činnost Evropské centrální banky. Existence Evropské centrální banky nepochybně představuje výsledek mnohaletých snah o dosažení jednotné měnové unijní politiky. Přestože se jedná o její Smlouvami stanovenou výlučnou pravomoc, která se odvozuje od momentu zavedení jednotné měny euro, při němž státy přenesly svoji měnovou suverenitu na EU.² Bývá tento unijní orgán mnohdy vnímán jako orgán sekundárního významu. Důvodem výběru dané diplomové práce je především mé osobní přesvědčení, že zejména česká veřejnost nepřikládá Evropské centrální bance takovou váhu, jakou by si zasloužila. Nicméně je více než důvodné se domnívat, že pro budoucí roky bude pochopení významu a činnosti s ohledem na další vývoj České republiky stěžejní. Daná práce bude proto pojednávat o relevantních historických údalostech, které vedly ke vzniku Evropské centrální banky, postavení, organizaci, úkolech a cílech Evropské centrální banky jakožto unijního orgánu a o relativně novém fenomenu bankovní unie. Cílem této práce je vytvoření komplexního celku, který má čtenáři objektivně

¹ Bald kauft die EZB auch alte Fahrräder. *Handelsblatt* [online]. [cit. 2016-10-02]. Dostupné z: <http://www.handelsblatt.com/politik/international/krisen-zitate-bald-kauft-die-ezb-auch-alte-fahrraeder/6929308.html>

² TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 9788087576533.S. 178.

přiblížit historický kontext, současnou podobu Evropské centrální banky a stávající podobu bankovní unie. Diplomová práce je členěna do čtyř kapitol, které jsou dále tématicky členěny na jednotlivé podkapitoly. První kapitolu jsem nazvala „*Cesta k vytvoření Hospodářské a měnové unie*“. Tato kapitola má čtenáři ve svých devíti podkapitolách přiblížit historické události, které předcházely vzniku Evropské centrální banky. Vzhledem k tomu, že má práce není prací historickou, nejedná se o hlubší historický exkurz do dějin evropské integrace, nýbrž o selekci pro kapitoly pozdější relevantních historických událostí. Ve své druhé a třetí kapitole se věnuji Evropské centrální bance s tím rozdílem, že druhá kapitola je kapitola, která se zaměřuje na Evropskou centrální banku jako na orgán Evropské unie, zatímco třetí kapitola se věnuje cílům a úkolům Evropské centrální banky. Důvodem tohoto členění je primárně snaha o přehlednost dané práce, sekundárně pak fakt, že druhá kapitola je oproti třetí teoretičtější povahy. Čtvrtá a závěrečná kapitola je věnována bankovní unii jakožto dalšího stupni ekonomické integrace. „*Bankovní unie má předcházet nejen otřesům vznikajícím v bankovním sektoru, které zasáhly EU hlavně po finanční krizi po roce 2008, ale přerušit nezdravé spojení mezi slabými bankami a předluženými státními kasami v některých evropských zemích. Pomoci tomu mají i jednotlivé pilíře bankovní unie.*”³Tato kapitola je proto členěna do podkapitol podle jednotlivých pilířů bankovní unie. Její první podkapitola se věnuje jednotnému systému dohledu, druhá podkapitola jednotnému systému řešení krizí, třetí podkapitola jednotnému systému pojištění vkladů, čtvrtá podkapitola jednotnému souboru pravidel. Závěrečná podkapitola má přiblížit stanoviska české veřejnosti k tomuto fenomenu.

³ JEDLIČKA, Jan a Tomáš KOZELSKÝ. Bankovní unie jako odpověď na finanční krizi. In: *Česká spořitelna* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_bankovni_unie.pdf

1 CESTA K VYTVOŘENÍ HMU

„Nebudu již znát národů, jen Evropanů.“

Jean Claude Trichet

1.1 BRETTONWOODSKÝ SYSTÉM

V průběhu konce druhé světové války začaly tehdejší západní světové velmoci Velká Británie a USA plánovat konferenci, která by vedla k přijetí nové koncepce peněžního systému. V této souvislosti se státy chtěly vyhnout nešťastným hospodářským událostem z meziválečného období, aby nedošlo k dalšímu prohloubení finanční krize a především pak k znehodnocení peněz v důsledku hyperinflace. Esenciální úvaha států pak spočívala na konceptu, že nedojde k návratu ke zlatu, ale bude vytvořen mezinárodní měnový systém, který bude aktivně spravován, přičemž měnové kurzy nebudou volně stanoveny, ani nepružně zafixovány.⁴ Takový mezinárodní měnový systém vznikl koncem druhé světové války, a to na dobu skoro třiceti let od podpisu bretonwoodské dohody, která byla podepsána 22. července 1944, s účinností od roku 1945 do srpna 1971.⁵ Jednání o nové koncepci peněžního systému, která by v poválečném světě mohla být zavedena se konala v hotelu Mount Washington v okrese Bretton Woods v New Hampshire, a to mezi 45 zeměmi. Výsledkem byla bretonwoodská dohoda, která bývá též nazývaná jako tzv. standard ekvivalence dolaru a zlata, coby první globální peněžní konstituce. Body této konference se promýšlely dva roky dopředu. Podstatou dohody bylo napojení amerického dolaru na zlato a všech ostatních měn na dolar. Dolar sám byl fixován jako 1/35 unce zlata.⁶ Brettonwoodský (měnový) systém byl tedy systém regulace mezinárodních měnových vztahů založený na režimu pevných směnných kurzů. Vyžadoval od každé členské země to, aby udržovala fluktuaci svých směnných kurzů v rozpětí jednoho procenta kolem pari hodnoty vyjádřené v amerických dolarech.⁷ Brettonwoodská dohoda dala vzniknout

⁴ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. S. 323

⁵ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013. ISBN-10 – 3161520602, S. 3.

⁶ ROTHBARD, Murray. *Peníze v rukou státu*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-12-X. S. 95 – 97.

⁷ SLANÝ, Antonín; ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-237-3. Kapitola Stručný výkladový slovník, s. 259.

hned několika významným institucím, které měly podporovat hospodářský rozvoj a normalizaci rovnáhy platební bilance. Jednalo se například o Mezinárodní banku pro obnovu a rozvoj, později Světovou banku a Stabilizační fond, později Mezinárodní měnový fond.⁸ V průběhu šedesátých let narůstalo v tomto systému napětí, které bylo umocněno ostrými diskuzemi politiků o jeho dalším vývoji. Koncem šedesátých let začala v řadě evropských zemích růst inflace, částečně důsledkem nepříliš zdařilé koordinace hospodářských a měnových politik Společenství, částečně důsledkem války ve Vietnamu a jiných aspektů. Vedení války ve Vietnamu se americké vládě začalo nepředpokládaně prodražovat, a proto tehdy připustily americké vládní orgány značné fiskální deficity, kde snaha o jejich financování vedla k inflaci, ztrátě konkurenceschopnosti a dalšímu vnějšímu zadlužení. Vzrůstající inflace způsobila devaluaci amerického dolaru, která společně s dalším vnějším zadlužováním USA vyvolávala otázky, jestli jsou americké zásoby zlata dostatečně velké na to, aby došlo k jeho stabilizaci.⁹ Z výše zmíněného logicky vyplývá, že byl americký dolar již delší dobu považován za přeceňovaný. Nicméně vzhledem k tomu, že Spojené státy americké měly po druhé světové válce značné zásoby zlata, se držel systém poměrně dlouho, ale koncem 60. let se začal rozpadat.¹⁰ Jeho stanovené navázání na zlato jako podklad pro funkčnost celého systému již nebylo ekonomicky výhodné, nicméně z politických důvodů bylo jeho zrušení oddalováno. V listopadu 1961 byl mezi sedmy západoevropskými zeměmi a USA založen tzv. zlatý pool, aby byla udržena ekvivalence mezi skutečnou a stanovenou cenou. Zlatý pool byl svou podstatou fond, který byl vytvořený z příspěvků zúčastněných zemích v podobě zlata. Fond měl za úkol garantovat potřebné zásoby zlata v takové míře, aby došlo ke stabilizaci tržní ceny zlata na úrovni, umožňující americkému Federální rezervnímu systému garantovat udržení uměle vytvořené ceny pro konvertibilitu zlata za americký dolar. Nicméně se i přes veškeré úsilí nepodařilo stabilizovat tržní cenu zlata, a zlaté rezervy USA se tím pádem i nadále zúžovaly. V březnu 1967 došlo k rozpuštění zlatého poolu a dne 15. srpna 1971 se tehdejší prezident USA Richard Nixon, rozhodl ukončit směnitelnost amerického dolaru za zlato, protože bylo již delší dobu jasné, že systém spěje ke svému konci, dané rozhodnutí představovalo pro veřejnost šok, jelikož se jednalo o konec

⁸ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013. ISBN-10 – 3161520602, S. 6.

⁹ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. S. 323

¹⁰ ROTHBARD, Murray. *Peníze v rukou státu*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-12-X. S. 95 – 97.

jedné éry. Dolar koncem roku 1971 vůči zlatu podstatně zdevalvoval na 39 americkým dolarů za jeho trojskou unci. Tento konec vedl k éře pohyblivých devizových kurzů.¹¹

1.2 POVÁLEČNÉ OBDOBÍ

Stěžejní roli v Evropě sehrálo ještě před vznikem Evropského hospodářského společenství období odstraňování bariér v platebním styku. K tomuto odstraňování docházelo již koncem 40. let, kdy byly mezi jednotlivými evropskými státy přijaty dohody o mnohostranném clearingů k usnání platebního styku. Tyto dohody měly primárně vyrovnávat vzájemné závazky účastnických států, což mělo podpořit hospodářské vztahy v systému nekonvertibilních měn jednotlivých států.¹² Založení Evropské platební unie v roce 1950 představovalo důležitý moment evropské monetární politiky, protože se majorita evropských států po druhé světové potýkala s finanční nouzí. Mezinárodní obchod uvadl a byl v zásadě veden na principu bilaterálních smluv, přičemž naturální směna nebyla výjimkou. Podstatou Evropské platební unie bylo převedení těchto bilaterálních smluv na multilaterální, a tím pádem i odstranění devizových opatření.¹³ Za účasti Banky pro mezinárodní platby pak docházelo k vyčíslení případných přebytků a deficitů v rámci obchodní bilance a podle situace i k užití mechanismu poskytování úvěrů. Roku 1958 Evropská platební unie pro zavedení vnější směnitelnosti u majority evropských států skončila. Další monetární spolupráce byla poměrně ustálená, jelikož fungovala především díky pravidlům Mezinárodního měnového fondu a na bázi systému pevných kurzů. Nicméně i přes tuto stabilní situaci měly státy Evropského hospodářského společenství tendence k vytvoření vlastního užšího systému měnové spolupráce, především s ohledem na vliv vzrůstající ekonomické integrace v rámci EHS.¹⁴

¹¹ REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6. S. 32.

¹² NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3. S. 146.

¹³ BALDWIN, Richard E. a Charles. *Ekonomie evropské integrace WYPLOSZ*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. S. 33

¹⁴ NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3. S. 146.

1.3 VÝBOR GUVERNÉRŮ CENTRÁLNÍCH BANK

Přestože v době vzniku Evropského hospodářského společenství nebyly jednotlivé otázky měnové spolupráce přímo upraveny, nastínila „*Smlouva o Evropském hospodářském společenství podobu měnového systému a současně zakotvila institut Měnového výboru, jakožto orgánu pro sledování hospodářského, měnového a rozpočtového vývoje.*“¹⁵ Vzhledem k trvalé vyčerpávajícímu daného výboru a ve snaze o další ekonomickou integraci předložil 24. října 1962 Robert Marjolin, komisař pro hospodářství a finanční otázky, tzv. Marjolinův akční plán. Tento plán předpokládal zřízení rezervního fondu, centrální banky a společné měny.¹⁶ V praxi dal Marjolinův plán roku 1964 vzniknout Výboru pro střednědobou politiku, v témže roce Výboru guvernérů centrálních bank a o rok později Výboru pro rozpočtovou politiku. Za organizaci, která hrála velmi významnou roli v institucionálním základu ECB je považován Výbor guvernérů centrálních bank. „*Tento výbor byl neformálním orgánem, který přestože nenašel oporu v právním rádu ES,*“¹⁷ plnil důležitou funkci poradního a koordinačního orgánu mezi centrálními bankami členských států Evropského společenství. „*Fungoval vedle Měnového výboru, který až do roku 1998 zasedal ve složení zástupců ministerstev financí, centrálních bank členských zemí a dvou zástupců Komise ES. Výbor guvernérů byl ovšem na rozdíl od Měnového výboru, jakožto expertního orgánu orgánem vrcholovým a reprezentativní, který byt' neměl oporu v primárním právu, mohl přijímat významná politická rozhodnutí.*“¹⁸ Jednotliví guvernéři zemí ES zasedali každý měsíc v Basileji za účelem projednání současné bankovní situace a konzultace jejich monetární politiky.¹⁹

Příklad politicky významného rozhodnutí představuje dohoda z roku 1978 o vytvoření Evropského měnové systému. V první etapě budování hospodářské a měnové unie došlo k posílení úlohy Výboru guvernérů v oblasti měnové koordinaci. Zmíněné posílení bylo výsledkem rozhodnutí Rady z 12. května 1990, kterým byla Výboru guvernérů udělena pravomoc v oblasti konzultací ve věci prosazování monetárních politik jednotlivých členských států za účelem dosažení cenové stability,

¹⁵ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, S.39.

¹⁶ VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8.

¹⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy Evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-902243-3-4.S. 101.

¹⁸ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy Evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-902243-3-4.S. 101.

¹⁹ Evropská centrální banka. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/evropska-centralni-banka.aspx>

kteřá představuje esenciální předpoklad efektivního fungování Evropského měnového systému.²⁰ „Vzhledem k poměrně krátké době, která byla k dispozici, a k náročnosti úkolů zahájil také Výbor guvernérů přípravné práce na třetí etapě Hospodářské a měnové unie. První krok spočíval v určení otázek, které by měly být v počáteční etapě analyzovány, ve stanovení pracovního programu do konce roku 1993 a v odpovídajícím definování mandátů stávajících podvýborů a pracovních skupin, které byly za tímto účelem ustaveny.“²¹

1.4 60. LÉTA

Koncem šedesátých let došlo sice k prvnímu většímu hospodářskému ozdravení od konce druhé světové války, bohužel se tato skutečnost na trhu neblaze projevila cenovými rozdíly mezi členskými státy. Tyto rozdíly byly pozorovatelné hlavně na případu Francie a pro vzrůstající politické napětí i v SRN. Jednou z příčin tohoto jevu byly jednotlivé a mnohdy různorodé preference členských států, především v oblasti střednědobých makroekonomických cílů. Tyto nesouladné směry jednotlivých členských států představovaly pro Společenství riziko, které ohrožovalo jeho vnější rovnováhu. Ke vzniklým spekulativním tlakům svých měn se stavěly jednotlivé členské státy odlišně. V případě SRN došlo k revaluaci marky u Francie naopak k devaluaci franku. Tyto důvody vedly k vzrůstajícímu napětí mezi měnami jednotlivých členských států, které představovalo hrozbu pro další ekonomický rozvoj Společenství. Nicméně právě tato hrozba se stala podnětem k dalším otázkám o nutnosti vytvoření jednotné koordinace hospodářských a monetárních politik států Společenství. V následujícím období proto docházelo k různým odborným ekonomickým analýzám a navrhování možných koncepcí, které by měly realizaci této hrozby zamezit, a to zejména formou užší měnové a hospodářské spolupráci. Přestože byla myšlenka určité harmonizace všeobecně přijímána, mnohdy nalezneme diametrální rozdíly ve formě jejich provedení.²²

²⁰ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy Evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-902243-3-4. S. 101-102.

²¹ Hospodářská a měnová unie. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>

²² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5. S. 193.

1.5 BARREŮV PLÁN

Ve svém Memorandu ze dne 12. února 1969 navrhla Evropská komise obnovit hlubší koordinaci v oblasti hospodářské politiky a uzavřenější měnovou politiku. Tento záměr vycházel z iniciativy tehdejšího viceprezidenta Evropské komise, a od roku 1976 ministerského předsedy Francie, Raymonda Barreho, proto se v dané souvislosti hovoří o Prvním Barreovu plánu.²³ Plán předložil tzv. koncepci motoru, kterou podporovala především Francie, Lucembursko a Belgie.²⁴ Barreův plán se detailně zabíral jen počáteční fází již zmíněné uzavřenější monetární politiky, kde byla podle Barreho nezbytná manifestace společného snažení o dosažení měnové jednoty. Toto snažení pak mělo být manifestováno prostřednictvím fixace kurzů. Memorandum dále doporučilo koordinaci vzájemných střednědobých hospodářských politik členských států, užší koordinaci krátkodobých hospodářských politik členských států a určení společného mechanismus pro monetární spolupráci. Dále pak bylo poukázáno na vzájemnou provázanost ekonomik jednotlivých států a možná nutná hospodářská opatření směřující k rozšíření Společenství.²⁵ Obě jím výše stanovené politické oblasti byly pak později provedeny Masstrichtskou smlouvou a přijaty do primárního unijního práva jako základní kameny Evropské měnové a hospodářské unie. Nicméně ještě v současné době zůstává otevřenou otázkou to, jestli společná hospodářská politika včetně finanční politiky skutečně představuje nepostradatelný předpoklad pro existenci měnové unie, nebo jestli automaticky následuje jako forma jejího zřízení.²⁶

1.6 WERNERŮV PLÁN

Částečná koordinace měnové a hospodářské politiky se jevila jako nepříliš zdařila, proto v návaznosti na Barreův plán došli představitelé států a vlád Evropského společenství k závěru, že je třeba vypracovat postupný plán k vytvoření hospodářské a měnové unie. Výše zmíněné bylo konstatováno na jejich setkání 1. a 2. prosince

²³ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602, S. 6.

²⁴ MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1. S. 469.

²⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, S. 194.

²⁶ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602, S. 6.

1969 v Haagu, přičemž bylo prvně v historii Evropského společenství užito dohromady pojmů „*hospodářské a měnové unie*“. Na základě tohoto setkání ustanovila Rada skupinu odborníků pod předsednictvím lucemburského ministerského předsedy Pierra Wenera a pověřila je vypracováním plánu na vytvoření hospodářské a měnové unie. Wernerova zpráva, či Wernerův plán, který byl předložen v říjnu 1970, si kladl za úkol vytvořit měnovou a hospodářskou unii pro období od jeho vzniku až do 1. ledna 1981.

Jeho základní elementy tvoří:

- naprostá a neodvolatelná konvertabilita měny;
- omezení flukтуаčního rozpětí pro směnný kurz;
- neodvolatelné stanovení směnných vztahů;
- naprostá svoboda pohybu kapitálu;
- zavedení jednotné měny;
- ustanovení orgánu Společenství pro danou problematiku.²⁷

Wernerův plán původně předpokládal zavedení pevného devizového kurzu měn členských států bez flukтуаčního pásma a vytvoření jednotné měnové politiky, která bude prováděna centrální měnovou institucí. Uskutečňování Wernerova plánu bylo však značně komplikováno obdobím úpadku a pádu bretonwoodského systému, jelikož v této době nastoupily tzv. floating kurzy. Dne 10. dubna roku 1972 byl vytvořen tzv. měnový had, tedy užší pásmo vzájemné fluktuace měn účastnických zemí. Původně byl měnový had tvořený pouze členskými státy Evropského společenství a některými nečlenskými evropskými státy, nicméně tato koncepce byla rozšířena o tzv. hada v tunelu, tedy vznikem dalšího pásma fluktuace vůči americkému dolaru. Zúčastněné evropské státy se zavázaly k dodržování 2, 25% flukтуаčního pásma mezi sebou a mezi USA.²⁸ Wernerův plán však vlivem kurzové nestability po zániku Brettonwoodu upadal. Došlo k devalvací amerického dolaru, které bránilo dodržování stanovené fluktuace na něj navazující. Rovněž jednotlivé evropské státy měly problémy s dlouhodobým udržením stanovené fluktuace vůči sobě navzájem, proto systém opouštěly a případně se do něj navracely. Překvapivě již 23. června 1972 musela Velká Británie tento systém s anglickou librou opustit. Na konci roku 1977 se systému účastnilo jen SRN, státy Beneluxu a Dánsko. Vlivem nepříznivých ekonomických

²⁷ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion. Tübingen*: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602, S. 7.

²⁸ Europäische Zentralbank. Monatsbericht 10 Jahre EZB. Frankfurt am Main: 2008. S. 8.

a jiných okolností, zejména pak měnovou a jinou nezpůsobilostí účastnických států, tak bohužel Wernerův plán během sedmdesátých let skončil.²⁹

1.7 EVROPSKÝ MĚNOVÝ SYSTÉM

Na konci sedmdesátých let se všechny členské země ES a některé nečlenské země, jmenovitě pak Švédsko, Finsko a Norsko, opětovně pokusily o vytvoření vlastní měnové unie. Nástupcem Wernerova plánu se stal Evropský měnový systém, který byl navržen a posléze i schválen 7. dubna 1979 na Radě EHS v Brémách, a to především díky snahám někdejšího kancléře SRN Helmuta Schmidta společně s francouzským prezidentem Gisardem d'Estaingem.³⁰ Podstatou Evropského měnového systému bylo udržet národní měny v úzkém rozpětím, v zásadě je tedy usměrňovat podobným mechanismem, jako byl předchozí mechanismus tzv. měnového hada.

Základními atributy EMS byly:

- 1) Intervenční mechanismus,
- 2) Kurzový mechanismus,
- 3) Floating vůči jiným měnám,
- 4) Evropská měnová jednotka.

Intervenční mechanismus byl ustanoven z důvodu udržování stanovené cenové parity. Centrální banky výše zmíněných států musely tedy přijmout určitá opatření v momentu, kdy se měnový kurz účastnické země odchýlil do okrajové části pásma s tím, že centrální banky států se silnější měnou v případě potřeby umožnily čerpání překlenovacího úvěru takto ohroženým státům, aby nedošlo k odchýlení od ustanovené parity. Podstata kurzového mechanismu³¹ bylo vytvoření středního kurzu, od kterého se mohly země odchýlovat až o 2, 25% s tím, že některé země měly dovoleno se odchýlit až od 6% po vstupu do pásma. Tento systém tedy fungoval na principu relativně pevných kurzů. Dále tento mechanismus uplatňoval tzv. floating vůči jiným měnám, nicméně tento floating, či pohyb nebyl provozován v rámci stanoveného

²⁹ NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3. S. 47.

³⁰ MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1, S. 430.

³¹ Či tzv. ERM I mechanismu, z anglického Exchange Rate Mechanism.

rozpětí, jako tomu bylo u již zmíněné koncepce hada v tunelu.³² Esencí Evropského měnového systému se stala Evropská měnová jednotka či tzv. ECU, která byla odvozená od kurzového mechanismu respektive od koše měn v něm zastoupených. Přestože ECU neměla nikdy fyzickou podobu, dokázala se prosadit a byla uplatňována nejen pro kurzové účely, ale dokonce i pro účely zúčtovací a kreditní.³³ Evropský měnový mechanismus můžeme i přes některé jeho slabší momenty vyhodnocovat jako relativně úspěšný. Přestože docházelo do roku 1983 k častějším výkyvům kurzů měn, systém se posléze ustálil a v letech 1987-1992 se stabilizoval. K destabilizaci dochází až v období 1992-1993, a to především v důsledku nového směru ekonomického vývoje kvůli politickým změnám ve společnosti. Tento vývoj sebou z monetárního hlediska přinesl rozdílné tendence míry inflace mezi státy způsobující odchylky reálných kurzů od nominálních hodnot. Překvapivě i znovusjednocení Německa se ukázalo jako destabilizující prvek pro EMS. Německá spolková banka v reakci na vzniklou situaci proto přiosťřila svoji měnovou politiku ve snaze ozdravit německou marku. Tato její snaha byla úspěšná, nicméně ostatní země včetně s Velkou Británií, Itálií a Francií se ocitly pod tlakem a došlo k devalvaci. Tato devalvace vyústila až k dočasnému opuštění Evropského měnového systému ze strany anglické libry a italské liry roku 1992. Dalším důsledkem nestability měn bylo rozšíření flukтуаčního pásma na 15%, což bývá některými akademiky označováno jako konec podstaty celého Evropského měnového systému.³⁴ Německo a Nizozemsko si však i nadále udržely původní úzká 2, 25 % pásma. Rok před zavedením společné jednotné měny eura, tedy v roce 1998 se mechanismu ERM I účastnilo 13 evropských zemí se směnitelnou měnou. Jmenovitě se jednalo o Belgie, Dánsko, Finsko, Holandsko, Itálii, Francii, Irsko, Lucembursko, Německo, Portugalsko, Rakousko, Řecko a Španělsko. K 1. lednu 1999, tedy dnem zavedení společné měny eura, kterého se zúčastnilo 11 států, došlo k zániku Evropské měnové jednotky ECU coby esence kurzového mechanismu ERM I, a tím pádem i zániku samotného systému ERM I. Jeho konec však nepředstavoval cestu do krize větších rozměrů, podobně jako tomu bylo v důsledku konce tzv. hada v tunelu,

³² NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3. S. 147.

³³ MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.

³⁴ NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3. S. 148.

naopak jak již bylo zmíněno celý ERM I bývá všeobecně označován za zdařilý, což se odráží ve skutečnosti, že na něj navazuje systém ERM II.³⁵

1.8 DELORSOVA ZPRÁVA

Uskutečnění plánu o vytvoření jednotného vnitřního trhu představovalo jistý tlak i na vytvoření měnové unie.³⁶ Tento tlak vyústil až k vytvoření speciálního výboru za účelem prostudování a navrhnutí jednotlivých etap, které budou vést až k vytvoření měnové unie. Tento výbor vznikl na základě usnesení Evropské rady v Hannoveru v roce 1988. Podle zmíněného usnesení Rady mu předsedal samotný předseda Evropské komise Jaques Delors. Ve výboru dále bylo zástoupeno 12 guvernérů centrálních bank členských států Společenství, jeden dodatečný člen Komise a tři nezávislé osoby. Daný výbor byl požádán, aby byl se svým pověřením v co nejvyšší možné míře hotov do konce června 1989, kdy se konalo zasedání Rady v Madridu, a to z důvodu dalšího, na závěry navazujícího jednání s Radou ECOFIN. Primární předmět činnosti výboru byl spatřován zejména ve vypracování nezbytných doporučení k dosažení měnové unie, přičemž se nekladl důraz jen na případné atributy měnové unie, ale i na možné postupy jejich provádění a zavádění. Nicméně by bylo však chybné tvrdit, že by předmětem jejich činnosti bylo vytvoření konceptu Evropské centrální banky, jelikož tento koncept byl rezervován pro navazující práce Výboru guvernérů v průběhu roku 1990. Primárním východiskem pro Delorsovou zprávu se stala Wernerova zpráva, která současně byla v některých bodech diametrálně odlišná. Tuto diametrálnost bychom mohli spatřovat zejména ve skutečnosti finální podoby integrace. Jak již bylo v předchozích kapitolách uvedeno, cílem Wernerovy zprávy bylo vytvoření ekonomicky funkční hospodářské a měnové unie, Delorsova zpráva se omezila jen na problematiku vytvoření měnové unie. K výše zmíněnému je třeba dodat, že Delorsova zpráva počítala s tím, že hospodářská politika zůstane v diskreci národních ekonomiky, přičemž na úrovni Společenství by mělo docházet jen k případné jejich koordinaci. Nicméně se vycházelo z toho, že v případě potřeby dojde k přijetí přiměřených fiskálních opatření. Konkrétně k dané otázce zpráva navrhovala, aby Rada ECOFIN ve spolupráci s Evropským parlamentem ustanovila v rámci své pravomoci pravidla,

³⁵ MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1, S. 432

³⁶ NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3. S. 148.

kteřá by stanovovala nejvyšší přípustnou míru limitu deficitu rozpočtů členských států. Důvodem daného návrhu byla úvaha Výboru o vzájemné provázanosti ekonomik členských států, u kterých by mohla případná divergentní fiskální politika jednoho států představovat hrozbu pro celou měnovou unii.

Delorsova zpráva předložila nezbytné předpoklady pro vytvoření měnové unie, které byly stanoveny v následující podobě:

- zajištění plné a neodvolatelné směnitelnosti měn,
- naprostá liberalizace převodů kapitálu,
- naprostá integrace bankovních a dalších finančních trhů,
- neodvolatelná fixace směnných kurzů.

Přičemž Delorsova zpráva navrhovala, aby se výše zmíněných cílů dosáhlo ve třech po sobě následujících etapách³⁷. Je nutné ale zmínit fakt, že o problematice liberalizace převodů kapitálu bylo již rozhodnuto Radou ECOFIN v červnu 1988 v Madridu, kde bylo stanoveno, že majoritní část států EMS má této liberalizace dosáhnout do července 1990.³⁸ Zpráva dále zdůrazňovala nutnost silné spolupráce hospodářských politik členských států a vytvoření naprosto nezávislé instituce pro měnovou unii představovaného ESCB. Daný návrh na konkrétní podobu vytvoření instituce pro měnovou unii v zásadě odpovídal návrhu, který vypracoval Výbor guvernérů v druhé polovině roku 1990.³⁹ Podle Delorsovy zprávy mělo být primárním cílem ESCB udržení cenové stability. Bylo stanoveno, že tento Systém měl disponovat federativní podobou. Za vrcholný orgán byla ustanovena Rada, která se skládala z guvernérů centrálních bank členských států a členů Výboru, které by jmenovala Evropská rada, nicméně krom již zmíněné nezávislosti na národních zájmech členských států a Společenství nebyly další otázky k ESCB Delorsovou zprávou upraveny. Zpráva o Hospodářské a měnové unii byla podepsána 17. Dubna 1989, a to všemi členy Delorsova výboru. Za měsíc pak byla zpráva Radou ECOFIN neformálně „předschválena“. ⁴⁰ Navzdory mnohým kritikám byla zpráva nakonec i oficiálně přijata v rámci zasedání Evropské rady v Madridu

³⁷ Viz. následující kapitoly

³⁸ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.

³⁹ WAGENER, Hans-Jürgen. *Europäische Integration, Recht und Ökonomie, Geschichte und Politik*. Birmingham: Vahlen 2006. ISBN 978-3-8006-3267-1. S. 1992

⁴⁰ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8, S. 72.

26.-27. 1989 a konkretizovaná pak v jednáních, které vedly k přijetí Maastrichtské smlouvy. Delorsův plán proto bývá některými autory označován jako prvotní zažehnutí k ustanovení Evropské měnové unie.⁴¹

1.9 BUDOVÁNÍ HMU

Finální podoba harmonogramu etap budování Hospodářské a měnové unie byla stanovena až Smlouvou o EU. Smlouva stanovila, že budování bude probíhat ve třech na sobě časově, věcně i funkčně navazujících etapách, které budou rozvrženy tak, aby na jejich konci došlo k vybudování funkční Hospodářské a měnové unie. Jednotlivé etapy byly různě dlouhé a jejich obsah byl odlišný, přičemž docházelo i k jeho následným úpravám. Finální podoba HMU a přechodu k společné jednotné měně euro pak představuje především kompromis mezi jednotlivými státy, jehož dosažení bylo pro uskutečnění celého projektu klíčový.⁴²

1.9.1 PRVNÍ ETAPA

Tato přípravná a startovací fáze začala ještě před zahájením mezivládní konference o vytvoření Hospodářské a měnové unie, a to na základě již zmíněné Delorsovy zprávy rozhodnutím Evropské rady z Madridu v červnu 1988. Počátek první fáze k vytvoření Hospodářské a měnové unie se datuje k 1. červenci 1990 a konec k 31. prosinci 1993. Pro tuto fázi je typické provádění přípravných opatření, které měly vytvořit stabilní a solidní základ pro následující integraci. Zejména se jednalo o dokončení koncepce jednotného vnitřního trhu a realizaci tzv. čtyř svobod, tedy svobody volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Zároveň došlo k fiskálnímu posílení nástrojů hospodářských politik a politik sociální soudržnosti, za účelem předcházení přílišných rozdílů regionálních ekonomik členských států. Docházelo tedy zejména ke zřizování různých fondů na podporu regionální ekonomik členských zemí. Důležitým bodem byla rovněž i koordinace jednotlivých členských fiskálních politik, především za účelem sjednocování makroekonomických ukazatelů jednotlivých členských politik, a s tím související eliminace těch případných bariér, které by dané

⁴¹ WAGNER, Hans-Jürgen. *Europäische Integration, Recht und Ökonomie, Geschichte und Politik*. Birmingham: Vahlen 2006. ISBN 978-3-8006-3267-1. S. 1992

⁴² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5. S. 214.

koordinaci bránily. V oblasti působení Výboru guvernérů centrálních bank došlo k posílení konzultací monetárních politik členských států za účelem dosažení jejich efektivnější vzájemné koordinace, a tím i dosažení tížené cenové stability. Všechny členské státy se svými měnami se měly zúčastnit mechanismu měnových kurzů EMS a současně byly jejich vlády vyzvány k tomu, aby se zdržely užívání opatření, které brání používání soukromého ECU. Jak již bylo dříve zmíněno, soukromá ECU sice nikdy nebyla oficiálním platidlem, nicméně v bankovním sektoru se dobře uchytila. Obchodovalo se s ní jako s běžnou měnou, jejíž cena byla stanovena na základě kupního a prodejního kurzu.⁴³

1.9.1.1 MAASTRICHTSKÁ SMLOUVA

Uskutečnění druhé a třetí etapy budování HMU vyžadovalo revizi zřizovacích smluv, které měly umožnit zavedení potřebné institucionální struktury. Maastrichtská smlouva, s účinností od 1. listopadu 1993, byla výsledkem mezivládní konference z let 1990-1991 o budování HMU. Smlouva dostala své jméno podle místa svého podpisu nizozemského města Maastrichtu. Dosavadní Smlouvu o EHS doplnila, pozměnila a dala jí nový název Smlouva o založení Evropského společenství. Vedle těchto změn byla přijata Smlouva o Evropské unii, kterou došlo k vytvoření Evropské unie, postavené na třech pilířích, a to prvním pilíři o Evropském společenství, druhém pilíři o Společné zahraniční a bezpečnostní politice a třetím pilíři o Spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí. Pozměněná Smlouva o Evropském společenství stanovila nezbytná monetární a fiskální kritéria pro vstup do třetí etapy HMU, které byly nezbytné pro zavedení společné měny, zřízení centrální banky a pro provádění společné měnové politiky. Tyto kritéria bývají označovány jako maastrichtská konvergenční kritéria, či maastrichtská kritéria, podle místa podpisu Smlouvy o EU.⁴⁴

Pro vstup do třetí etapy HMU je nutné, aby země:

- udržovaly míru inflace tak, aby o více než 1, 5% body nepřesáhla průměrnou hodnotu míry inflace tří zemí s největší mírou cenové stability,

⁴³ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5. S. 215.

⁴⁴ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3. S. 47-50.

- udržovaly své nominální úrokové sazby tak, aby jejich úroveň nepřesáhla o více než 2% body průměrnou úrokovou míru tří zemí s největší cenovou stabilitou,
- udržovaly stanovená pásma oscilace nejméně po období dvou let, a to bez znehodnocení ústředního kurzu k jiné členské měně,
- udržovaly státní deficit pod 3 % HDP,
- udržovaly dluh svého veřejného rozpočtu pod 60 % HDP.⁴⁵

1.9.2 DRUHÁ ETAPA

Období mezi 1. lednem 1994 a 31. prosincem 1998 bývá autory považováno za klíčovou a na provedení nejnáročnější fázi v budování HMU, jelikož v ní došlo k vytvoření nezbytných ekonomických, institucionálních a právních atributů k zavedení a k přistoupení společné měny.⁴⁶

1.9.2.1 EVROPSKÝ MĚNOVÝ INSTITUT

V rámci druhé etapy budování HMU byla založena důležitá evropská instituce, která se zabývala monetární problematikou. Jednalo se o Evropský měnový institut, jenž zahájil svou činnost 1. ledna 1994 a jehož vznikem došlo k ukončení činnosti Výboru guvernérů a Evropského fondu měnové spolupráce. Právním základem Evropského měnového institutu byl Dodatečný protokol k Smlouvě o ES o statutu Evropského měnového institutu, který stanovil, že hlavním úkolem EMI, *je napomáhat k plnění konvergenčních kritérií, nutných pro vstup do třetí etapy měnové unie, zvláště hlavních makroekonomických ukazatelů, dále pak podniknout všechny přípravné kroky, nezbytné pro zřízení Evropské centrální banky a Evropského systému centrálních bank jakožto orgánů nezbytných pro řízení jednotné měnové politiky a pro zavedení společné měny euro v poslední etapě.*⁴⁷ Za tímto účelem se snažil EMI poskytovat vhodné zázemí pro konzultace a diskuze o optimálních krocích a definovat funkční rámec, který plně umožní a podpoří to, aby ESCB plnila své úkoly v nadcházející etapě.⁴⁸ Mnohé

⁴⁵ MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1. S. 434.

⁴⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5. S. 216.

⁴⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy Evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-902243-3-4.S.102.

⁴⁸ Hospodářská a měnová unie. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>

konzultace mezi centrálními bankami členských států a EMI daly podnět k rozhodnutím ve věci národní monetární politiky i společné koordinované unijní monetární politiky. Po právní stránce mohla Rada EMI vydávat doporučení, posudky na měnovou a kurzovní politiku a související opatření. Zmíněná doporučení a stanoviska vydával na základě čl. 5 Dodatkové protokolu o statutu Evropského měnového institutu a předkládal je národním vládám členských států a zasedání Rady EU. EMI ukončil svoji činnost k 31. května 1998, kdy došlo k jeho transformaci na ECB, ačkoliv ji měl ukončit až ke dni ukončení druhé etapy budování HMU. Bylo by však mylné tvrdit, že byl v době své činnosti centrální bankou EU, především s ohledem na to, že mu nebyla vyhrazena působnost k provádění monetární politiky EU.⁴⁹

Koncem roku 1995 odsouhlasila Evropská rada oficiální pojmenování evropské měnové jednotky – „euro“, která měla být ale zavedena ve třetí fázi. Následně byl podle předložených návrhů EMI vypracován předběžný harmonogram pro plynulý přechod na jednotnou měnu. Současně byl Evropský měnový institut pověřen prováděním přípravných úloh ve vztahu k budoucím monetárním a kurzovým poměrům mezi státy eurozóny a ostatními členskými státy Unie. Na základě tohoto pověření předložil EMI v prosinci 1996 Evropské radě svoji každoroční zprávu, která se stala stěžejním podkladem pro pozdější usnesení Evropské rady o zásadách a hlavních prvcích nového mechanismu směnných kurzů ERM II. Zmíněné usnesení bylo přijato v červnu 1997. V neposlední řadě EMI předložil v prosinci 1996 Evropské radě, a později i veřejnosti, návrh grafické podoby série bankovek společné měny. Na základě jednomyslného rozhodnutí Rady EU z 2. května 1998 došlo ke konstatování splnění nutných předpokladů, ze strany 11 členských států, pro účast ve třetí fázi HMU a pro přistoupení ke společné měně euro k prvnímu dni prvního měsíce roku 1999. Mezi původní účastníky patřila Belgie, Francie, Finsko, Itálie, Irsko, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Španělsko a Rakousko.⁵⁰

1.9.2.2 PAKT O STABILITĚ A RŮSTU

Koncem druhé fáze budování HMU došlo k přijetí pro třetí fázi klíčového dokumentu, jelikož fiskální odpovědnost členských států HMU představovala důležitý

⁴⁹ TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy Evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-902243-3-4. S. 102-104.

⁵⁰ Hospodářská a měnová unie. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>

atribut efektivního zavedení a následného bezproblémového fungování jednotné měny euro. Zejména ekonomicky silnější země obávaly, aby některé ekonomicky ne tak silné země případně neohrozily rovnováhu jednotné měny euro svými nevyrovnanými rozpočty.⁵¹Tuto obavu zdůrazňoval zejména někdejší německý kancléř Helmut Kohl na adresu jižnějších států. Pakt o stabilitě a růstu měl tedy garantovat fiskální odpovědnost zemí eurozóny i po přistoupení k společné měně euro. Pakt je tvořen rezolucí Evropské rady z Amsterdamu z 17. června 1997 o Paktu o stabilitě a růstu 97/C 236/01 a dvěma nařízenými Rady z 7. července téhož roku o posílení dohledu nad stavy rozpočtů, nad hospodářskými politikami a posílení koordinace hospodářských politik č. 1466/97 a urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku č. 1467/97, obsahující primárně esenciální mechanismy kontroly fiskální odpovědnosti, snižování nadměrných fiskálních deficitů a koordinace hospodářských politik.⁵²Pakt tedy stanovil požadavek, aby v delším časovém období byly rozpočty dotčených států vyrovnané. V praxi to teda znamená, že může např. v období konjunktury dojít k přebytkovým, či k vyrovnaným rozpočtům, a naopak v období recese i k deficitním rozpočtům. Nicméně případný schodek veřejných rozpočtů nesmí být vyšší než 3% HDP dotčeného státu.⁵³Po roce 2006 měly mít země eurozóny povinnost dodržovat vyrovnaný rozpočet. Výjimkou byla Francie, která si tuto povinnost o jeden rok odložila. Zbylé členské státy, které měly dočasnou výjimku pro přistoupení k jednotné měně euro tzv. derogaci a státy, které se ještě nepřistoupily k třetí fázi HMU, byla ustanovena povinnost k předkládání konvergenčního programu. Případné oprávnění k udělení sankce za nedodržování pravidel rozpočtové odpovědnosti bylo na základě Paktu stability a růstu ustanoveno Radě. Mírnější alternativa potrestání měla mít formu bezúročného vkladu u unijních institucích, jakmile však nedošlo v průběhu dvou let k odstranění těchto nadměrných deficitů, měla být dotčené zemi udělena přiměřená finanční sankce. Obdobně měly být postihnuty i státy s derogací, nicméně na ně se nevztahoval uvedený druhý stupeň postihu, tedy uložení finanční sankce. Dodržování stanoveného Paktu se však v období ekonomické recese ukázalo jako nemožné, a to hned pro několik států eurozóny. Paradoxně se k nim zařadil i hlavní iniciátor Paktu Německo, které mělo v letech 2002 a 2003 schodek ve výši 3, 6% HDP. Vedle Německa došlo v roce

⁵¹ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-502-2. S. 213.

⁵² JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9. S. 225.

⁵³ KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-502-2. S. 213

2003 ještě ze strany Francie, Portugalska, Itálie a Řecka k porušení Paktu. V důsledku další ekonomické stagnace se zvyšovala míra nezaměstnanosti, tím se zvyšovaly veřejné výdaje na dávky v nezaměstnanosti, a tím pádem se na druhé straně jako prítópól snižovaly odvody do veřejných rozpočtů. Evropská komise se obávala, že ani tentokrát nebudou fiskální kritéria ze strany Německa a Francie, jakožto vůdčích ekonomik eurozóny, naplněny, přičemž udělení finanční pokuty by krizi jen prohloubilo.

Zejména z iniciativy Německa a Francie byl proto v březnu 2005 pakt reformován:

- státy eurozóny a státy, které ještě nepřistoupily k jednotné měně euro, mají povinnost snižovat svůj schodek o 0,5 % HDP ročně,
- ty státy, u kterých zrovna probíhá restrukturalizace hospodářství, mohou být ušetřeny případných postihů Radou pro své deficity,
- v původní podobě zůstal schodek veřejného deficitu 60 % HDP a základní limit rozpočtového schodku 3% HDP,
- došlo k rozšíření definice negativního vývoje hospodářství, v rámci ní byl možná jakákoliv stagnace HDP, oproti dřívějšímu 2% propadu v období, kdy se růst HDP blíží k nulovým hodnotám.⁵⁴

1.9.3 TŘETÍ ETAPA

Začátek třetí etapy budování HMU se datuje k 1. 1. 1999. Tímto dnem se kurzy účastnických zemí neodvolatelně zafixovaly na společnou měnu euro s tím, že k 31. 12. 1998 zaniknuvší ECU se na ni transformovala v poměru 1:1.⁵⁵ „Euro bylo zavedeno do mezibankovního styku mezi Evropskou centrální bankou a centrálními bankami zúčastněných zemí. Do eura byly rovněž redenominovány státní dluhopisy těchto zemí a v euro jsou od té doby uváděny veškeré informace vztahující se ke státním financím těchto států.“⁵⁶ Podle rozhodnutí Evropské rady v prosinci 1995 v Madridu obecně platila pro zavedení eura do nestátního sektoru tržní zásada, která spočívala na rozdílu od zásady administrativní v tom, že se „namísto předpisů k jeho zavedení

⁵⁴ JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9. S. 225-226.

⁵⁵ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8. S. 77

⁵⁶ TOMÁŠEK, Michal. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-205-3. S. 179.

využívalo jeho tržních výhod.”⁵⁷ Současně se uplatnila zásada „no compulsion – no prohibition”, tedy zásada „žádného donucení – žádných zákazů”, podle které žádný soukromý subjekt nesměl být nucen k používání eura. Lícem této zásady je však obligace soukromých subjektů v zemích eurozóny, aby přijímaly plnění v eurech či v národní měně. Vzhledem k tomuto tržně orientovanému mechanismu zavádění eura přechází značné množství soukromých subjektů v zemích EU k používání eura již počátkem roku 1999.⁵⁸ Je nutné si však připomenout fakt, že podle tzv. madridského scénáře fungovalo tehdy euro jen v bezhotovostním styku. Od 1. 1. 1999 zahájila rovněž svoji oficiální činnost Evropská centrální banka viz nadcházející kapitoly. Již dříve zmíněný mechanismus ERM I skončil a na něj se změnami navázal mechanismus ERM II, ve kterém musí minimálně dva roky setrvat ty státy, které chtějí přistoupit k společné měně euro. Přestože rozpětí flukтуаčního pásma, ve kterém se musí státy, které chtějí přistoupit k společné měně, pohybovat, není v současné době již definováno, často se u odborné i laické veřejnosti objevuje mylná představa o tom, že toto flukтуаční pásmo je 15%. Nicméně se jedná jen o doporučené pásmo.⁵⁹ Období mezi zavedením eura v bezhotovostním a hotovostním styku označujeme jako přechodné období. K zavedení společné měny euro jako fyzického platidla, tedy jeho zavedení v hotovostním styku se datuje k 1. lednu 2002. K 1. lednu 2002 bylo emitováno 15 miliard bankovek společné měny euro o celkové hodnotě 642 miliard EUR, mincí se emitovalo 50 miliard kusů o celkové hodnotě 16 miliard EUR, současně však bylo nutné stáhnout zhruba stejný objem původních měn.⁶⁰ Následovalo období duálního hotovostního oběhu, kdy docházelo k postupnému stahování národních měn z oběhu. Zmíněnou dualitu spatřujeme v současné možnosti udávání národních měn a eura. Původně se presumovalo, že proces stahování a směňování národních měn za euro potrvá 6 měsíců, překvapivě ale proces výměny probíhal velmi rychle, a proto bylo možné období duality měn na trhu ukončit již 28. 2. 2002, s možností další směny národních měn.⁶¹ Současný počet států, které přistoupily k třetí etapě HMU vzrostl z původních 11 na 19, jmenovitě se jedná o Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko,

⁵⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-205-3. S. 179.

⁵⁸ TOMÁŠEK, Michal. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-205-3. S. 179.

⁵⁹ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada).

ISBN 978-80-247-3396-8. S. 77.

⁶⁰ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3. S. 50.

⁶¹ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada).

ISBN 978-80-247-3396-8. S. 77.

Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko, Španělsko.⁶²

⁶² Mapa eurozóny. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-27]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.cs.htm>

2 EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA

„Naší politikou je být tak transparentní a tak předvíitelní, jak je to jen možné.“

Wim Duisenberg

2.1 ÚVOD

Evropská centrální banka se sídlem v německém Frankfurtu nad Mohanem je hlavní aktér unijní měnové politiky, který přijal vůdčí roli v Evropském systému centrálních bank a v Eurosystemu.⁶³ Je to nadnárodní evropská instituce, jejímž úkolem je pečovat o cenovou stabilitu v eurozóně.⁶⁴ V literatuře bývá často zdůrazňováno, že ECB je „*Centrální bankou EU*“. Tímto stanoviskem bývají sledovány rozličné cíle. Jedním z nich je umístění ECB v rámci institucionální struktury Unie. Dále pak otázka, jestli představuje ve funkčním pojetí tzv. „*Centrální banku EU*“ Evropská centrální banka nebo Evropský systém centrálních bank. Tedy o vyjasnění vzájemného vztahu mezi ECB a ESCB. Tímto vztahem má být podle některých autorů vyjádřena ta skutečnost, že ne sama ECB, nýbrž teprve ECB ve spojení s národními centrálními bankami má pravomoci centrální banky. Jiní autoři zdůrazňují centrální pozici ECB v rámci ESCB, která je manifestována koncentrací důležitých rozhodovacích a prováděcích pravomocí u příslušných orgánů ECB. Z výše zmíněného lze vyvozovat, že je ECB vyčnívající součástí v ESCB, proto ji lze ve funkčním smyslu označovat jako „*Centrální banku EU*“.⁶⁵

2.1.1 EVROPSKÝ SYSTÉM CENTRÁLNÍCH BANK

V souladu s čl. 282 odst. 1 SFEU tvoří Evropská centrální banka a národní centrální banky členských států tzv. Evropský systém centrálních bank. Často bývají Evropská centrální banka a Evropský systém centrálních bank zaměňovány. Je proto třeba diferenciovat mezi ECB, jakožto centrálním evropským orgánem a ESCB, tedy orgánem společného systému národních centrálních bank. Rozlišení se nachází

⁶³ Sídlo ECB bylo v minulosti předmětem řízení u prvního senátu Soudního dvora, ve kterém ECB neúspěšně po SRN požadovala navrácení daně z nájmu viz C-220/03.

⁶⁴ Čl. 129 odst. 1, čl. 282 odst. 2 SFEU

⁶⁵ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602, S. 740.

jak ve Smlouvách, tak ve Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky, který byl podle čl. 129 odst. 2 SFEU připojen ke Smlouvám, a je proto v souladu s čl. 51 SEU jejich součástí. ESCB není ani unijním ani právně nezávislou supranacionální organizací. Jedná se o jedinečný subjekt stávajícího mezistátního zřízení, který nemá samostatně právní subjektivitu. Právní subjektivita náleží jen jednotlivým centrálním bankám a Evropské centrální bance odděleně⁶⁶, nikoli tedy ESCB jako systému různých samostatných centrálních bank včetně Evropské centrální banky.⁶⁷ V Evropském systému centrálních bank se nachází, jak již bylo řečeno centrální banky všech členských států, které rozdělujeme do dvou skupin. K první skupině patří centrální banky nečlenských států měnové unie, k druhé centrální banky členských států měnové unie.⁶⁸ Centrální banky druhé skupiny vytváří společně s Evropskou centrální bankou tzv. Eurosystem.⁶⁹ Eurosystem můžeme chápat jako časově omezený fenomén vyššího stupně integrace v rámci měnové unie respektive jako tzv. tvrdé jádro ESCB. Tato časová omezenost začíná momentem, kdy daný členský stát přijal EUR jako oficiální měnu a končí ideálně momentem, kdy všechny členské státy EU zavednou společnou měnu.⁷⁰ Rozdíl mezi první a druhou skupinou lze spatřovat ve skutečnosti, že Eurosystem provádí jednotnou měnovou politiku, zatímco nečlenové měnové unie provádí vlastní měnovou politiku. V praxi je však tento rozdíl nevýrazný, především vzhledem k tomu, že měnová politika první i druhé skupiny je koordinována ESCB. Zmíněná koordinace členských a nečlenských států měnové unie je považována za esenciální podstatu činnosti ESCB.⁷¹

2.2 EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA JAKO ORGÁN EU

Evropská centrální banka byla zřízena 1. června 1998, tedy půl roku před vstupem HMU do třetího stadia. Vstupem HMU do třetího stadia byla zahájena její oficiální činnost.⁷² Zavedena byla však již Maastrichtskou smlouvou, a to na základě

⁶⁶ Čl. 282 odst. 2 SFEU

⁶⁷ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602. S. 740.

⁶⁸ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3. S. 180.

⁶⁹ Čl. 1 věta druhá Statutu.

⁷⁰ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602. S. 740

⁷¹ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3. S. 180.

⁷² Tedy k 1. 1. 1999.

čl. 8 ES, který byl Lisabonskou smlouvou zrušen.⁷³ ⁷⁴V současné době patří Evropská centrální banka s ohledem na čl. 13 SEU mezi unijní orgány. Dříve ECB mezi tyto orgány nespádala, a to podle čl. 7 ES, srovnatelným s dnešním čl. 13 SEU, který příslušné orgány taxativně stanovil.⁷⁵ Z pravomoci Evropské unie v oblasti monetární politiky je odvozena působnost Evropské centrální banky. Tato pravomoc je výlučná, což vyplývá ze skutečnosti, že členské státy s přistoupením ke společné měně automaticky přenesly svoji monetární suverenitu na Evropskou unii. „*Skutečný rozměr měnové suverenity, který podpírá individuální svobody peněžní hodnotou a rovněž ovlivňuje peněžní zásobu, veřejné finance a od nich odvislá odvětví společenského života, je tak vyňat z udílení úkolů nositelem státní suverenity, jakož i z kontroly plnění těchto úkolů v oblasti měnové.*”⁷⁶ Zmíněný přechod monetárních pravomocí ze členských států na Unii musí být však podroben striktním kritériím, které jsou dohodnuty ve zřizovacích smlouvách členských států. Vychází ze zde myšlenka o nutnosti omezit v monetární otázce pravomoc některých ústavních institucí, aby jiné instituce mohly disponovat odpovídajícími pravomocemi v dané oblasti. Tato myšlenka vychází z teoretického a praktického poznatku o tom, že nezávislá centrální banka je schopna udržovat stabilitu měny lépe než ty orgány, které podléhají politickému vlivu ve státě.⁷⁷

2.2.1 PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY

Evropská centrální banka je samostatná právnická osoba, které přísluší podle čl. 282 odst. 3 SFEU právní subjektivita, což je ojedinělý jev ve vztahu k ostatním orgánům Unie. Dále je jí ve všech členských státech přiznána nejširší způsobilost k právním úkonům, která se podle vnitrostátního práva přiznává právnickým osobám. ECB tedy může zejména nabývat a zcizovat movitý majetek a nemovitosti a může vystupovat před soudy.⁷⁸ Osobně se domnívám, že právní subjektivitu Evropské

⁷³ Předchůdcem Evropské centrální banky byl Evropský měnový institut založený 1. 1. 1994 jako dočasná instituce, která měla umožnit hladký průběh přechodu na jednotnou měnu euro

⁷⁴ ECB a ESCB. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2016-9-27]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/

⁷⁵ FRENZ, Walter. *Handbuch Europarecht*. 2. Aufl. New York: Springer, 2015. ISBN 3642246400S. S.388.

⁷⁶ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3. S. 179.

⁷⁷ TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3. S. 179.

⁷⁸ čl. 9.1. Statutu ESCB a ECB

centrální banky je třeba vnímat jako esenciální atribut míry její nezávislosti, protože právě tento atribut z ní činí nejen na unijní úrovni orgán sui generis. Zároveň však ale i unijní orgán, jehož činnost vyvolává kontroverze.

2.2.2 ZÁKLADNÍ KAPITÁL ECB

Jak již bylo zmíněno, Evropská centrální banka je právnická osoba a jakožto právnická osoba má své zakladatele a základní kapitál, který odpovídal při záhájení její činnosti 5 mld. ECU. Její základní kapitál však může být rozhodnutím Rady guvernérů na základě čl. 28. 1 Statutu ve formě kvalifikované většiny zvýšen a to v mezích a za podmínek, které stanoví Rada. Dle čl. 28. 2 Statutu jsou národní centrální banky tvořící ESCB zakladateli ECB a vložily do ní kapitál. Pro další účely je důležité diferenciovat mezi centrálními bankami Eurozóny a ostatními centrálními bankami členských států. Centrální banky Eurosystemu totiž mají oproti ostatním členským centrálním bankám povinnost splatit svůj podíl na upsaném kapitálu v plné výši. Centrální banky mimo Eurosystem mají povinnost složit pouze minimální vklad jakožto formu příspěvku na provozní náklady ECB. Pro srovnání výše takového provozního příspěvku činí 3,75 % z podílu na upsaném kapitálu, což je k 1. 5. 2015 celkově 0,122 mld. EUR, zatímco podíl centrálních národních banky Eurosystemu je zhruba 7,6 mld. EUR. Je nutné však zmínit, že podle čl. 33 Statutu se čisté zisky a ztráty rozdělují jen mezi národní centrální banky Eurosystemu.⁷⁹

K 1. lednu 2015 vykazovala ECB upsaný kapitál ve výši 10,825 mld. EUR, který je rozdělen na jednotlivé členy ESCB podle kapitálového klíče, který je vytvořen jako vážený ukazatel, do kterého se udává podíl členského státu na celkovém počtu obyvatel EU a podíl členského státu na souhrnném domácím produktu EU.⁸⁰

Tyto dvě determinanty mají stejnou váhu a procenta se zaokrouhlují směrem nahoru nebo dolů na nejbližší násobek 0,0001 %. ECB upravuje podíly vždy každých pět let a za situace, kdy k EU přistoupí nová země. Od 1. ledna 1999 tedy od začátku třetí etapy Hospodářské a měnové unie se klíč pro upisování základního kapitálu

⁷⁹ Základní kapitál. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>

⁸⁰ Eurosystem. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/eurosystem>

šestkrát modifikoval. První úprava po pěti letech proběhla 1. ledna 2004, 1. ledna 2009 a poté 1. ledna 2014.^{81 82}

2.3 NEZÁVISLOST, ODPOVĚDNOST A TRANSPARENTNOST

V moderní právně demokratické společnosti přináší vždy poskytnutí nezávislosti nevolným představitelům jisté riziko svévolného počínání, proto je třeba, aby poskytnutá míra nezávislosti byla vyvážená odpovídající mírou demokratické odpovědnosti, aby tato činnost byla vykonávána transparentně. Logicky se však nabízí řečnická otázka, zda-li se vůbec tedy dá hovořit o nezávislosti, je-li podmíněna odpovědností a transparentností. Možná právě z tohoto důvodu operují jednotliví autoři s pojmy jako „míra“ či „stupeň“ nezávislosti.

2.3.1 NEZÁVISLOST

Eurosystem se vyznačuje vysokým stupněm nezávislosti, přičemž Evropská centrální banka je pravděpodobně tou nejnezávislejší centrální bankou na světě. Jak níže stanovuje Smlouva, je ECB přísně chráněna proti jakémukoliv politickému či jinému vlivu, navíc před vstupem do Eurozóny musela každá země upravit statut své národní centrální banky tak, aby byl v souladu s přísnými společnými požadavky na bankovní nezávislost.⁸³ Podle čl. 7 Statutu nesmějí Evropská centrální banka, národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů v souladu s čl. 130 SFEU při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvami a Statutem vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu či od jakéhokoli jiného subjektu. Orgány, instituce a jiné subjekty Unie a vlády členských států se přitom zavazují zachovávat tuto zásadu a nesnažit se ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů ECB ani národních centrálních bank při plnění jejich úkolů.⁸⁴

⁸¹ K dalším změnám došlo 1. května 2004 (s přistoupením České republiky, Estonska, Kypru, Maďarska, Malty, Litvy, Lotyšska, Polska, Slovenska a Slovinska), 1. ledna 2007 (kdy do EU vstoupily Bulharsko a Rumunsko) a 1. července 2013 (kdy do EU vstoupilo Chorvatsko). Výše zmíněná úprava vychází z údajů poskytnutých Evropskou komisí v souladu s pravidly přijatými Radou.

⁸² Základní kapitál. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>

⁸³ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8, S 464

⁸⁴ Protokol (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky

Výše zmíněná koncepce nezávislosti vychází z dosavadního modelu nezávislosti německé Bundesbank. Toto německé pojetí nezávislosti se obecně uznávalo jako pojetí, které výrazně přispělo ke stabilitě tehdejší německé měny a k prosperitě po druhé světové válce, přičemž se měnovou stabilitu podařilo udržet i přes značné politické tlaky při měnovém a polickém znovusjednocení Německa v roce 1990.⁸⁵

Nezávislost Evropské centrální banky můžeme spatřovat v několika rovinách:

- institucionální nezávislost,
- instrumentální nezávislost,
- finanční nezávislost,
- personální nezávislost.

Institucionální nezávislost se projevuje v již výše zmíněné povinnosti jednat nezávisle na zájmech jednotlivých členských států i nezávisle na ostatních institucích a orgánů EU s tím, že jsou tyto subjekty současně vyzývány, aby se zdržely případného ovlivňování v rozhodovacích procesech.

Instrumentální nezávislost spočívá v pravomoci Evropské centrální banky používat ty tržně konformní nástroje, které jsou nezbytné k provádění účinné měnové politiky a její možnosti si podle svého uvážení zvolit ty nástroje, které jí umožní dosažení jejich měnových cílů. Neposlední řadě má podle čl. 106 odst. 1 Smlouvy má Rada guvernérů výhradní právo povolovat vydávání bankovek v Unii.

Finanční nezávislost je manifestována jednak tím, že ECB má svůj vlastní rozpočet, který je nezávislý na rozpočtu EU a jednak tím, že má svůj základní kapitál. Vlády mají zakázáno ovlivňovat rozpočet ECB a zároveň mají zakázáno využívat ECB ke svým veřejným či jiným výdajům.

Personální nezávislost je představována jednak eliminováním politických tlaků při jmenování či odvolání členů výkonné rady ECB a vrcholných orgánů národních centrálních bank a jednak dobou trvání jejich funkčního období, která je vždy na dobu určitou. U členů Výkonné rady činí osm let a to bez možnosti opakování a v případě guvernérů národních centrálních bank zde je možnost opakování s minimálně pětiletým kontraktem.⁸⁶ Případné odvolání z funkce člena rozhodovacích orgánů je možné jen za situace, kdy tento člen přestane splňovat pro výkon této funkce nezbytné

⁸⁵ JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada Publishing, c2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9. S. 152-153.

⁸⁶ Nezávislost a odpovědnost. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/nezavislost-a-odpovednost>

podmínky, případně dojde-li k hrubému pochybení proti předpisům. Člen Výkonné rady ECB může být odvolán jen v odůvodněných výše zmíněných případech Soudním dvorem na žádost Výkonné rady či Rady guvernérů. Ze stejných důvodů může být příslušným vnitrostátním orgánem odvolán z funkce i guvernér národní centrální banky. Zmíněnou situaci však upravuje statut dotčené národní centrální banky, proti tomuto mají však guvernér či Rada guvernérů právo podat žalobu u Soudního dvora. Žaloby je nutné podat do dvou měsíců ode dne vyhlášení či oznámení žalobci nebo v případě, že se tak nestalo, do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce o rozhodnutí dozvěděl.⁸⁷

2.3.2 ODPOVĚDNOST

Přestože je Evropská centrální banka nezávislý unijní orgán, který může podle svého uvážení používat jemu svěřené nástroje k plnění své politiky, neznamená to automaticky, že tyto nástroje může používat svévolně, a že je ze svého chování tento orgán neodpovědný. Vyvažujícím prvkem výše zmíněné nezávislosti Evropské centrální banky je odpovědnost za její chování. Demokratická odpovědnost se většinou projevuje dvěma způsoby, a to prostřednictvím podávání zpráv a transparentností.⁸⁸ Centrální banky jsou tradičně odpovědné voleným parlamentům v zemi, kde mají své sídlo, nicméně tato konstrukce není automaticky přenositelná na Evropskou centrální banku vzhledem k jejímu specifickému charakteru nadnárodní instituce. Podle prof. Ing. Oldřicha Dědka, CSc. by byla problematická i odpovědnost Evropské centrální banky vůči Evropskému parlamentu, jelikož se Evropský parlament nepodílí na jmenování členů Generální rady, Nepřípustná by byla i případná odpovědnost vůči národním parlamentům, jelikož národní parlamenty nemohou hodnotit guvernéry národních centrálních bank, pokud jde o jejich přínosy k obhajobě národních zájmů.⁸⁹ Nicméně ve čl. 284 odst. 3 Smlouva stanovuje, že ECB je primárně odpovědná Evropskému parlamentu jako zastoupení občanů EU, ale musí také pravidelně podávat zprávy Komisi a Radě EU, která zastupuje vlády členských států, což je také vyjádřeno ve čl. 15 Statutu.

⁸⁷ Čl. 14. 2 Statutu

⁸⁸ BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8, str. 465

⁸⁹ Nezávislost a odpovědnost. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/nezavislost-a-odpovednost>

Hlavní zdroje odpovědnosti ECB můžeme spatřovat ve:

- slyšení a výměně názorů,
- písemných dotazech,
- výročních zprávách,
- odpovědnosti z bankovního dohledu.

V rámci čtvrtletních slyšení Výboru pro hospodářské a měnové záležitosti Evropského parlamentu, kterého se účastní prezident ECB a rovněž i další členové Výkonné rady ECB, má být zajištěno to, aby případně vysvětlili počínání a důvody svého rozhodnutí v jednotlivých politikách ECB. Prostřednictvím služby zodpovídání písemných dotazů veřejnosti má být zajištěna přímá odpovědnost veřejnosti na každodenní komunikační bázi.⁹⁰

Podobnou koncepci odpovědnosti uvádí i prof. Ing. Dědek, podle něhož je koncepce odpovědnosti ECB založena na dvou základních rovinách:

- na přímé odpovědnosti vůči veřejnosti,
- na stálém dialogu s hlavními partnery.

Přímá odpovědnost vůči veřejnosti se projevuje legitimitou ECB, která je odvozena od rozsahu veřejné podpory, kterou si tato instituce získala a získává v rámci své činnosti. K udržení a vystavění dlouhodobé důvěry a dobré pověsti Evropské centrální banky je potřebné obsáhlé a srozumitelné vysvětlení a odůvodnění jejích politik. Ideálně formou veřejného vystoupení jejích vrcholných představitelů, případně i prostřednictvím pravidelných publikací pro odborníky a laickou veřejnost. Důležitou rovinou je i pravidelný dialog s hlavními partnery, který ECB využívá k informování partnerů o své politice. Těmito hlavními partnery jsou orgány EU, se kterými ECB pravidelně spolupracuje, dalšími partnery jsou pak např. ti, kteří zastupují zájmové skupiny hájící zájmy zaměstnanců a zaměstnavatelů.⁹¹

⁹⁰ Odpovědnost. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/accountability/html/index.cs.html>

⁹¹ Nezávislost a odpovědnost. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/nezavislost-a-odpovednost>

2.3.3 TRANSPARENTNOST

Transparentnost Evropské centrální banky je jejím důležitým atributem. Tento atribut se projevuje v poskytování veřejnosti a finančním institucím potřebných informací o strategiích, rozhodnutích, postupech a závěrech ECB. Dané informace jsou poskytovány včas, pravidelně, jednoznačně a i pro neodbornou veřejnost srozumitelně.⁹²

Transparentnost je důležitým nástrojem k porozumění měnové politice. ECB vychází při své činnosti z toho, že lepší porozumění veřejnosti činí její politiku důvěryhodnější, a proto i efektivnější. Tuto důvěru veřejnosti si ECB získává tím, že se snaží ohledně svých vytyčených cílů a splněných úkolů jednat otevřeně a přímo. „*Je-li ECB vnímána jako instituce schopná a ochotná plnit úkoly vyplývající z jejího mandátu, jsou cenová očekávání dobře zakotvena.*”⁹³ Důležitou roli v udržení transparentnosti hraje i předvídatelnost měnové politiky ECB. V momentě, kdy mohou subjekty na trhu presumovat, jak bude ECB na jistou situaci reagovat, je pro ně snazší a rychlejší přijmout adekvátní opatření, a tím předejít případným škodám.

2.3.4 POVINNOST PŘEDKLÁDAT ZPRÁVY

Povinnost předkládat zprávy navazuje na již zmíněnou otázku odpovědnosti a transparentnosti ECB vůči veřejnosti a vůči svým partnerům. Jedná se o nezbytný institut, který umožňuje vyšší transparentnost politiky ECB. Tento institut je upraven ve čl. 284 odst. 3 Smlouvy a ve čl. 15 Statutu, kde je rozlišeno mezi jednotlivými druhy předkládaných zpráv. Každý týden uvěřňuje ECB konsolidovaný finanční výkaz ESCB, dále pak alespoň jednou za čtvrt roku vypracovává a zveřejňuje zprávy o činnosti ESCB a v neposlední řadě předkládá výroční zprávu o činnosti ESCB a o měnové politice za uplynulý i běžný rok Evropskému parlamentu, Radě, Komisi a také Evropské radě. Výše uvedené zprávy a výkazy se poskytují zájemcům zdarma.

⁹² Viz kapitola 2. 3. 4.

⁹³ Transparentnost. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/transparency/html/index.cs.html>

2.4 ORGANIZACE ECB

Podle obecné zásady zakotvené v čl. 8 Statutu platí, že ESCB je řízen rozhodovacími orgány ECB. Organizace Evropské centrální banky vykazuje duální strukturu orgánů, ve které se realizuje snaha o institucionální rovnováhu. Jedním z důvodů této duální struktury je rozdělení a prolínání se kompetencí řídicích orgánů tak, aby byla možná jejich vzájemná kontrola, a tím pádem i jisté omezení moci v rámci vnitřní struktury nezávislé ECB.⁹⁴ Další důvody této duální struktury můžeme spatřovat ve skutečnosti, že zde ještě k dnešnímu datu existují členské státy, které nepřistoupily k třetí fázi HMU, což znamená, že ještě nezavedly EUR jako svoji oficiální měnu a vzhledem k tomu, že se do budoucna počítá s unijním přírůstkem, nebyla by tedy případná jednotná struktura vnímána jako odpovídající současným budoucím cílům a potřebám. Dále pak nesmíme zapomínat brát v potaz kulturní a ekonomické rozdíly v jednotlivých členských státech, které jsou i pomocí duální struktury lépe zohledněny než u jedné centralizované instituce. Vytvoření jedné centralizované centrální banky představuje politicky velmi choulostivé téma, jelikož státy by se tak vzdaly svých již zaběhnutých fungujících struktur. Navíc stávající duální struktura dobře umožňuje využívání zázemí těchto národních struktur respektive národních centrálních bank a ponechává národním centrálním bankám další prostor pro výkon své působnosti mimo újní otázku. Duální struktura v neposlední řadě umožňuje efektivní decentralizaci činnosti spojenou s monetární unijní politikou na národní úrovni. Touto decentralizací odpadá pak přílišná administrativní zátěž spojená s jazykovou bariérou a schopností interpretace a aplikace národních úprav.⁹⁵

2.4.1 RADA GUVERNÉRŮ

Rada guvernérů neboli Governing Council, která je rovněž označována jako Řídící rada, představuje vrcholný orgán vnitřního rozhodování ECB zakotven v čl. 10 Statutu a 112 Smlouvy, který vytváří interní fiskální předpisy, interní pravidla a pracovní řád pro své zaměstnance. Jedná se rovněž i o nejvyšší orgán odpovědný za měnovou politiku eurozóny. V rámci své pravomoci přijímá převážně obecné principy a rozhodnutí, která jsou potřebná k fungování Eurosystemu. Rada guvernérů

⁹⁴ SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck. 2013. ISBN-10 – 3161520602.S.801.

⁹⁵ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, S. 314

se skládá ze šesti členů Výkonné rady ECB a z guvernérů národních centrálních bank států eurozóny. Svoji činností formuluje monetární politiku EU, přijímá rozhodnutí v rámci střednědobých cílů, úrokových sazeb a devizových rezerv eurozóny, dále má výhradní právo upravovat emisi společné měny.⁹⁶

2.4.1.1 HLASOVÁNÍ

Rozdělení hlasů Rady guvernérů je podrobně upraveno ve čl. 10. 2 Statutu, který stanovuje, že každému členovi Rady guvernérů přísluší jeden hlas, nicméně za situace, kdy počet členů Rady guvernérů by přesáhnul 21, tak bude každému členovi Výkonné rady ustanoven jeden hlas a dojde k snížení počtu guvernérů disponujícím hlasovacím právem na 15. Obecně zde platí zásada, že pokud není ve Statutu stanoveno jinak, rozhoduje Rada guvernérů jednoduchou většinou. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas prezidenta. V případě rozhodování podle článků, které jsou stanoveny v čl. 10. 3 Statutu, jsou hlasy v Radě guvernérů disproporční podle velikosti podílu národních bank na upsanech kapitálu ECB⁹⁷. Hlasy členů Výkonné rady se neberou v potaz. Rozhodnutí vyžadující kvalifikovanou většinu je přijato, jestliže kladné hlasy představují alespoň dvě třetiny upsaneho kapitálu ECB. Rada guvernérů je usnášeníschopná, pokud se rozhodování účastní minimálně dvě třetiny jejích k hlasování oprávněných členů. V případě, kdy je Rada guvernérů neusnášeníschopná, může prezident svolat mimořádné zasedání, u kterého není nutná stanovená kvóta pro usnášeníschopnost.⁹⁸

2.4.1.2 ZASEDÁNÍ

Podle čl. 10. 5 Statutu zasedá Rada guvernérů alespoň desetkrát ročně, obvykle však zasedá dvakrát měsíčně. Přestože podle čl. 10. 4 Statutu se může Rada guvernérů usnést o zveřejnění výsledku svého hlasování, samotná zasedání jsou s ohledem na princip nezávislosti důvěrná.

⁹⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5, S. 316

⁹⁷ Viz kapitola základní kapitál ECB

⁹⁸ FRENZ, Walter. *Handbuch Europarecht*. 2. Aufl. New York: Springer, 2015. ISBN 3642246400S. S.388.

2.4.2 VÝKONNÁ RADA

Role Výkonné rady či tzv. Direktoría ⁹⁹ spočívá především v provádění monetární politiky eurozóny v souladu s rozhodnutím a obecnými zásadami, které přijala Rada guvernérů. V rámci této činnosti je Výkonné radě umožněno regulovat svými odůvodněnými pokyny činnost národních centrálních bank eurozóny. Výkonná rada dále připravuje zasedání Rady guvernérů a vyřizuje běžnou agendu Evropské centrální banky. Radou guvernérů mohou být Výkonné radě svěřeny i další pravomoci.

2.4.2.1 ČLENSTVÍ

Výkonná rada se podle čl. 283 odst. 2 SFEU skládá z prezidenta, viceprezidenta a dalších čtyř členů, jmenovaných, *z uznávaných osobností s profesionální zkušeností v měnových nebo bankovních záležitostech Evropskou radou, která rozhoduje kvalifikovanou většinou na základě doporučení Rady EU, po konzultaci s Evropským parlamentem a Radou guvernérů.*” Jedná se tedy o šestičlenný orgán, jehož člené vykonávají svou funkci na plný úvazek, což vylučuje výkon jiné výdělečné či nevýdělečné profesionální činnosti. Nicméně Rada guvernérů může udělit výjimku, typicky se jedná o akademickou činnost. ¹⁰⁰ Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, Rada guvernérů vytváří interní předpisy, ke kterým patří i pracovní řád členů Výkonné rady, včetně jejich finančního ohodnocení, důchodů a dalších dávek z oblasti sociálního zabezpečení. Z důvodu zachování „rovnosti zbraní“ upravuje danou problematiku Rada guvernérů jen na návrh zvláštního výborů, který je složen ze tří členů Radou guvernérů ustanovených a ze tří, které ustanovila Rada EU, přičemž se nemůže jednat o členy Výkonné rady. V případě, kdy člen Výkonné rady přestane splňovat podmínky, pro výkon své funkce nezbytné, nebo dojde z jeho strany k vážnému pochybení, může být na žádost Rady guvernérů či Výkonné rady Soudním dvorem odvolán. ¹⁰¹ Dojde-li k uvolnění místa člena Výkonné rady, bude v souladu se Stanovami jmenován nový. ¹⁰²

⁹⁹ Z anglického Executive Board.

¹⁰⁰ Čl. 11. 2 Statutu

¹⁰¹ Čl. 11. 3. a 11. 4. Statutu

¹⁰² Čl. 11. 7. Statutu

2.4.2.2 HLASOVÁNÍ

Podle čl. 11. 5. Statutu je každý osobně přítomný člen Výkonné rady oprávněn se účastnit hlasování a za tímto účelem je mu poskytnut jeden hlas. Rozhoduje se prostou většinou odevzdaných hlasů, přičemž při rovnosti hlasů rozhoduje hlas prezidenta.

2.4.3 GENERÁLNÍ RADA

Generální rada, občas označována jako Rožšířená rada, byla zřízena vedle Rady guvernérů a Výkonné rady jako třetí rozhodovací orgán Evropské centrální banky.¹⁰³ V současné době v ní zasedá prezident ECB, viceprezident ECB a guvernéři 28 členských států EU, z čehož vyplývá, že je to orgán, kde se koncentruje 19 států eurozóny a 9 států mimo ni. Pro svou podstatu je Generální rada považována za orgán, který byl vytvořen na přechodnou dobu, jelikož se presumuje, že nastane moment, kdy všechny členské země přistoupí k společné jednotné měně euro, tudíž již nebude Generální rady potřeba a posléze dojde k jejímu rozpuštění.

2.4.3.1 ČINNOST

Generální rada navázala na činnost již zmíněného Evropského měnového institutu, který byl ustanoven v rámci druhé etapy budování HMU. Předmět její činnosti je „*poradní funkce ECB, stanovení pravidel potřebných pro standardizaci účtování a vykazování operací národních centrálních bank členských států, sestavování výroční zprávy ECB, přijímání opatření souvisejících se stanovením klíče pro upisování základního kapitálu ECB, přijímání pracovního řádu pro zaměstnance ECB, příprava podkladů pro neodvolatelné stanovení směnných kurzů měn členských států, na které se vztahuje výjimka pro zavedení eura.*”¹⁰⁴

2.4.3.2 ZASEDÁNÍ

Generální radě předsedá prezident, v případě jeho nepřítomnosti viceprezident Evropské centrální banky. Zasedání rady se mohou účastnit i další členové Výkonné

¹⁰³ Čl. 44.1. Statutu

¹⁰⁴ Generální rada. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/gencl/html/index.cs.html>

rady, současně předseda Rady EU a jeden Evropské komise, nicméně ti nedisponují hlasovacím právem. Zasedání Generální rady připravuje prezident.¹⁰⁵

2.4.4 RADA DOHLEDU

Rada dohledu zasedá dvakrát měsíčně za účelem projednávání, plánování a provádění úkolů ECB, které jsou nutné k zajištění bankovního dohledu. Své závěry následně předkládá jako návrhy rozhodnutí Radě guvernérů v rámci postupu neuplatnění námitek. Skládá se z předsedy, který je jmenovaný na pět let, a to bez možnosti dalšího jmenování, z místopředsedy, který je vybrán z členů Výkonné rady ECB, ze čtyř zástupců ECB a ze zástupců vnitrostátních orgánů dohledu. V případě, kdy členská země neustanovila národní centrální banku jako svůj vnitrostátní orgán dohledu, je možné, aby byl zástupce takto ustanoveného orgánu, doprovázen zástupcem národní centrální banky. Při hlasování jsou oba zástupci považováni za jeden celek, to znamená, že oba disponují pouze jedním hlasem.¹⁰⁶

2.4.4.1 ŘÍDÍCÍ VÝBOR

Předmět činnosti řídicího výboru ECB spočívá v podpoře agendy Rady dohledu a v přípravě jejího zasedání. Výbor se sestává z předsedy Rady dohledu, místopředsedy Rady dohledu, jednoho zástupce ECB a 5 zástupců vnitrostátních orgánů dohledu, kteří jsou jmenováni Radou dohledu na jednoleté období na základě rotačního systému, který má umožnit spravedlivé zastoupení členských států.¹⁰⁷

2.4.5 PREZIDENT

Hlavní náplní funkce prezidenta ECB je její zastupování navenek, neurčí-li k tomuto zastupování prezident jinou osobu. Prezident ECB rovněž předsedá Radě guvernérů a Výkonné radě ECB, je-li nepřítomen, zastoupí ho viceprezident. V neposlední řadě disponuje prezident právem zavazovat ECB vůči třetím stranám, případně může k tomu zmocnit dva zaměstnance ECB. Paralelně tímto právem

¹⁰⁵ Čl. 46 Statutu

¹⁰⁶ Rada dohledu. *Bankovní dohled* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/whoiswho/supervisoryboard/html/index.cs.html

¹⁰⁷ Rada dohledu. *Bankovní dohled* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/whoiswho/supervisoryboard/html/index.cs.html

disponují i dva členové Výkonné rady.¹⁰⁸ „Prezident Evropské centrální banky je zván k účasti na zasedáních Rady EU, když Rada EU projednává záležitosti mající vztah k cílům a k úkolům ESCB.“¹⁰⁹ Prezident ECB se může účastnit i každoměsíčního zasedání Euroskupiny¹¹⁰, kde se diskutuje o otázkách souvisejících se zvláštní odpovědností, kterou sdílejí v oblasti společné měny.¹¹¹

2.5 NÁRODNÍ CENTRÁLNÍ BANKY

Jak již bylo v předchozích kapitolách stručně zmíněno, podle čl. 109 SFEU má každý členský stát nejpozději ke dni zřízení ESCB zaručit, aby byly jeho právní předpisy, včetně statutu NCB, v souladu se SFEU a Statutem.¹¹² Jelikož jsou NCB nedílnou součástí ECB, musí NCB jednat v souladu s obecnými zásadami a pokyny, které ECB vydala. Za tímto účelem přijímá Rada guvernérů nutná opatření a požaduje, aby s ní byly sdíleny veškeré relevantní dostupné informace.¹¹³ V případě, že Rada guvernérů dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů nerozhodne, že funkce, které vykonává NCB mimo funkce, které jsou v Statutu uvedené, jsou v rozporu s cíli a úkoly ESCB, mohou NCB tyto funkce na vlastní odpovědnost a na vlastní účet vykonávat s tím, že tyto funkce nejsou pokládány za činnost ESCB.¹¹⁴

2.6 PRÁVNÍ OCHRANA

Vzhledem k tomu, že Evropská centrální banka dle čl. 13 SEU patří k orgánům EU, lze se i proti její činnosti podobně jako v případech ostatních orgánů EU bránit právní cestou. Konkrétně pak prostřednictvím žaloby na nečinnost dle čl. 265 SFEU, žaloby na neplatnost dle čl. 263 SFEU a řízením o předběžné otázce dle čl. 267 SFEU. Jednání a opomenutí ECB tedy podléhají případnému přezkoumání a výkladu SDEU v případech a za podmínek stanovených SFEU. Případná žaloba ze strany ECB je s ohledem na to, že se jedná o právnickou osobu, možná. V případě aktivní legitimace ECB platí pro žalobu na neplatnost právního aktu zvláštní pravidla. „Zatímco členské státy, Rada EU, nebo Evropská komise nepotřebují pro podání žaloby prokazovat

¹⁰⁸ Čl. 13 a 39 Statutu

¹⁰⁹ Čl. 284 SFEU

¹¹⁰ Euroskupinu tvoří ministři financí z eurozóny

¹¹¹ Čl. 1 Protokolu o Euroskupině, jenž je připojen k Lisabonské smlouvě.

¹¹² Čl. 14. 1. Statutu

¹¹³ Čl. 14. 3. Statutu

¹¹⁴ Čl. 14. 4. Statutu

žádanou nezbytnost právní ochrany, jsouce tzv. privilegovanými žalobci, může ECB podávat pouze takové žaloby na neplatnost, které směřují k ochraně jejich práv, tj. mají zajistit zejména její institucionální postavení, resp. její postavení jako nezávislého orgánu EU.”¹¹⁵. Výše zmíněný fakt pro ECB v praxi představuje její nutnost prokázat v případě žaloby na neplatnost potřebu právní ochrany, která mohla vzniknout kupříkladu tím, že nebyla ECB konzultována při přijímání daného aktu, byť z povahy daného aktu konzultována být měla. Zmíněná nutnost prokázat nezbytnost právní ochrany se neuplatňuje u žaloby na nečinnost, kde má ECB aktivní a pasivní žalobní legitimaci, a která představuje ochranu vůči omisivnímu jednání.

„Tato žaloba je přípustná pouze tehdy, byl-li příslušný orgán, instituce nebo jiný subjekt předem vyzván, aby jednal. Jestliže se orgán, instituce nebo jiný subjekt ve lhůtě dvou měsíců od této výzvy nevyjádří, může být žaloba podána v další lhůtě dvou měsíců.”¹¹⁶ Především s ohledem na již zmiňovanou nezávislost ECB se jeví jako poněkud kontroverzní pravomoc Soudního dvora ve věci rozhodování o předběžných otázkách, které se týkají výkladu a platnosti aktů orgánů ECB, proto přední autoři upozorňují na to, že „tento výkon evropského práva v souvislosti s užšími či širšími aspekty evropského práva měnového bude zřejmě stále aktuálnější. Svědčí o tom i situace z konce roku 2003, kdy se Evropská komise obrátila na tehdejší Evropský soudní dvůr ve věci tolerování nadměrných rozpočtových deficitů Francie a Německa Radou EU.”¹¹⁷ Statut rovněž stanovuje, že „mezi ECB na jedné straně a jejími věřiteli, dlužníky či jakoukoli jinou osobou na straně druhé rozhodují příslušné národní soudy, není-li dána pravomoc Soudního dvora.”¹¹⁸ Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat podle jakékoli rozhodčí doložky obsažené ve smlouvě veřejnoprávní nebo soukromoprávní uzavřené ECB nebo jejím jménem.¹¹⁹ Rozhodnutí ECB o předložení věci Soudnímu dvoru přijímá Rada guvernérů.¹²⁰ Soudní dvůr má pravomoc ve sporech týkajících se závazků, které mají podle tohoto statutu plnit národní centrální banky. Usoudí-li ECB, že některá národní centrální banka nesplnila povinnost vyplývající z tohoto statutu, poskytne dotyčné národní centrální bance příležitost předložit své připomínky a poté vydá ve věci odůvodněné stanovisko. Nevyhoví-li dotyčná národní centrální

¹¹⁵ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova skripta. ISBN 978-80-7179-940-5. S. 170

¹¹⁶ Čl. 265 věta třetí SFEU.

¹¹⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova skripta. ISBN 978-80-7179-940-5. S. 171.

¹¹⁸ Čl. 35. 2. Statutu

¹¹⁹ Čl. 35. 4. Statutu

¹²⁰ Čl. 35. 5. Statutu

*banka tomuto stanovisku ve lhůtě stanovené ECB, může ECB předložit věc Soudnímu dvoru.”*¹²¹Jinak se však odpovědnost NCB posuzuje podle vnitrostátní právní úpravy.
122

¹²¹ Čl. 35. 6. Statutu

¹²² Čl. 35. 3. Statutu

3 CÍLE A ÚKOLY

„Rozhodli jsme, že měnová politika bude vytvářena nezávislou Evropskou centrální bankou.”

Gerhard Schröder

3.1 CÍLE

Hlavním cílem Evropského systému centrálních bank je udržovat cenovou stabilitu, pokud je to možné bez ohrožení cíle cenové stability, podporuje ESCB i všeobecné cíle hospodářské politiky EU, které jsou stanovené ve čl. 3 SEU.¹²³ Cenová stabilita představuje hlavní příspěvkem měnové politiky ECB k dosažení optimálního hospodářského prostředí a snižování míry nezaměstnanosti. ESCB jedná ve shodě se zásadami tržního hospodářství s volnou soutěží a dbá přitom na dodržování zásad uvedených v čl. 119 odst. 3 SFEU, tedy na dodržování stabilní ceny, zdravých veřejných financí a měnové podmínky a trvale udržitelné platební bilance.¹²⁴

3.2 ÚKOLY

Hlavním úkolem ESCB je dle čl. 127 odst. 2 SFEU vymezení a provádění měnové politiky Evropské unie, dále pak provádění devizových operací¹²⁵, držení a správa devizových rezerv členských států, která se ale nevztahuje na správu devizových provizních zůstatků vládami členských států. Dále podporuje ESCB plynulé fungování platebních systémů a přispívá k řádnému řízení politik, které je prováděno příslušnými orgány v oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi a stability finančního systému.¹²⁶ Rada EU může zvláštním legislativním postupem jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem a Evropskou centrální bankou formou nařízení svěřit Evropské centrální bance zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými a dalšími finančními institucemi, s výjimkou

¹²³ Např. „Podporuje trvale udržitelný rozvoj Evropy, který je založený na vyváženém hospodářském růstu a cenové stabilitě a vysoce konkurenceschopné sociálně tržní hospodářství, a plnou zaměstnanost a sociální pokrok”

¹²⁴ Čl. 2 Statutu

¹²⁵ V souladu se čl. 219 SFEU

¹²⁶ Čl. 3 Statutu

pojišťovacích podniků.¹²⁷ Tyto úkoly vykonává v rámci jednotného mechanismu dohledu, který je tvořen z ECB a vnitrostátních příslušných orgánů.¹²⁸

3.2.1 MĚNOVÁ POLITIKA

Měnová politika je prováděna tak, aby došlo k naplnění primárního cíle ESCB, tedy k udržení cenové stability. Za účelem tohoto Smlouvami stanoveného cíle vyvinula ECB monetární strategii, kterou v rámci své činnosti uplatňuje. Tuto strategii představila již v říjnu 1998, tedy pár měsíců před začátkem třetí etapy HMU, v roce 2003 ji podrobila částečnému přezkumu, nicméně její základní principy zůstaly nezměněny. Měnovou strategii ECB můžeme dělit do dvou oblastí zájmu. První tvoří kvantitativní definice cenové stability a druhá je představována dvoupilířovým hodnocením inflačních rizik. Měnová politika ECB byla v posledních letech předmětem mnohých debat. Za kontroverzní je považován tzv. OMT program, který vyvolal nevoli zejména v Německu, kde z důvodu jeho zaměření na dluhopisy vybraných zemí nebyl program OMT viděn jako nástroj měnové ale hospodářské politiky.¹²⁹ Tisíce Němců podepsalo petici pro přezkoumání zákonnosti tohoto programu. Podaná ústavní stížnost označila daný program za porušení zákazu měnového financování.¹³⁰ Následující kroky Spolkového ústavního soudu tehdy šokovaly celou právní obec. Ten totiž vůbec poprvé inicioval řízení o předběžné otázce u SDEU. V rozsudku velkého senátu SDEU ze dne 16. června 2015 bylo konstatováno, že cílem daného programu je odblokovat transmisní mechanismy měnové politiky a stabilizovat tak nákup dluhopisů, nikoli tedy selektivní měnové financování. Současně byly stanoveny podmínky pro implementaci tohoto programu.¹³¹

¹²⁷ Čl. 127 bod 6 SFEU

¹²⁸ Činnost. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.cs.html>

¹²⁹ „Uvedený program byl zacílen na nákupy krátkodobých vládních dluhopisů členských zemí eurozóny vážně ohrožených dluhovou krizí a předem si nekladl nějaká kvantitativní omezení na objem uskutečněných obchodů. Do tohoto programu však mohly být zapojeny dluhopisy jen těch států, které byly příjemcem oficiální finanční pomoci, tedy i vykonavatelem mnohých náročných konsolidačních opatření k obnovení konkurenceschopnosti a makroekonomické rovnováhy.“ Protikrizová bazuka ECB je v souladu s evropským právem. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/aktuality/2016/protikrizo-va-bazuka-ecb-je-v-souladu-s-e-2685>

¹³⁰ Protikrizová bazuka ECB je v souladu s evropským právem. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/aktuality/2016/protikrizo-va-bazuka-ecb-je-v-souladu-s-e-2685>

¹³¹ Viz věc C-62/14.

S tímto rozhodnutím vydal Spolkový ústavní soud svůj nálezn 21. června 2016.¹³² „Jehož podstatou je sdělení, že pokud by program OMT splňoval omezující podmínky, jak je zformuloval SDEU, potom by neoslaboval rozpočtovou odpovědnost německého parlamentu a nepřekračoval kompetence svěřené Evropské centrální bance.“¹³³

3.2.1.1 CENOVÁ STABILITA

Vymezení cenové stability v rámci měnové strategie ECB je definováno jako „meziroční zvýšení harmonizovaného indexu spotřebitelských cen za eurozónu těsně pod 2 %, kterého je dosahováno ve střednědobém horizontu.“

Důvody prioritního zaměření měnové politiky ECB na cenovou stabilitu najdeme poznacích o hospodářských výhodách nízké míry inflace:

- „Cenová stabilita přispívá k udržitelnému růstu tím, že zachovává informační obsah relativních cen pro efektivní alokaci výrobních zdrojů a odstraňuje z úrokových sazeb přirážku za inflační riziko,
- Cenová stabilita chrání daňové a sociální systémy před deformacemi pramenícími z nedokonalého zajišťování proti inflaci a zabraňuje redistribuci bohatství od věřitelů k dlužníkům,
- Cenová stabilita není slučitelná s deflací a jejími škodlivými důsledky pro ekonomickou aktivitu.“¹³⁴

3.2.1.2 DVOUPILÍŘOVÉ HODNOCENÍ INFLAČNÍCH RIZIK

V rámci uplatňování své monetární politiky vychází Evropská centrální banka z různých analýz, které vyhodnocují případná rizika ohrožující cenovou stabilitu. Tyto analýzy tématicky rozdělujeme na hospodářské analýzy a měnové analýzy, které společně představují dva pilíře důsledného vyhodnocení případných inflačních rizik.

¹³² Viz 2 BvR 2728/13, 2 BvR 2729/13, 2 BvR 2730/13, 2 BvR 2731/13, 2 BvE 13/13.

¹³³ Protikrizová bazuka ECB je v souladu s evropským právem. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/aktuality/2016/protikrizova-bazuka-ecb-je-v-souladu-s-e-2685>

¹³⁴ Měnová strategie ECB. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/menova-strategie-ecb

- „Pilíř hospodářské analýzy sestává z většího počtu ekonomických a finanční ukazatelů, z jejichž vývoje lze vyvozovat rizika pro cenovou stabilitu. Jedná se zejména o cenové a nákladové ukazatele, ukazatele reálné ekonomiky, ukazatele stavu veřejných financí, statistiku platební bilance či indikátory finančních trhů,
- Pilíř měnové analýzy sleduje větší počet ukazatelů peněžní zásoby, mezi nimiž důležité místo zaujímá peněžní agregát M3 s orientačním tempem meziročního růstu 4,5 %. Vyvedením peněžních agregátů do samostatného pilíře se vývoji množství peněz v ekonomice přiznává významná role při dosahování cenové stability.“¹³⁵

3.2.2 DEVIZOVÉ OPERACE

V souladu s čl. 127 a 219 SFEU provádí Eurosystem devizové operace, a to formou devizových intervencí, nebo např. prodejem úrokových výnosů z devizových rezerv či prostřednictvím různých obchodních transakcí. Devizové intervence rozdělujeme podle počtu zúčastněných subjektů na jednostranné a společné, a podle způsobu provedení na centralizované a decentralizované. Jednostranné devizové intervence jsou ty intervence, které může v případě potřeby provádět Eurosystem sám. Společné intervence představují ty intervence, které jsou součástí tzv. koordinované intervence, tedy intervence, které se účastní i jiné národní centrální banky. Centralizované intervence jsou ty intervence, které provádí přímo ECB, tedy intervenční operace jsou prováděny z jednoho centra. Decentralizované intervence jsou intervence, kde národní centrální banky vystupují jako zástupci ECB, přičemž je toto zastupování ECB je zveřejněno. Primární cíl ECB udržovat cenovou stabilitu však není jednotlivými intervencemi, které se týkají měny jiné členské země EU, dotčen. Eurosystem provádí tyto devizové operace bez výjimky za úzké spolupráce s dotčenou národní centrální bankou, která ještě nepřistoupila k společné měně euro.¹³⁶

¹³⁵ Měnová strategie ECB. Zavedení eura [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/menova-strategie-ecb

¹³⁶ Činnost. Evropská centrální banka [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.cs.html>

3.2.3 DRŽBA A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV ZEMÍ EUROZÓNY

Devizové rezervy ECB byly vytvořeny 1. ledna 1999, tedy dnem zahájení třetí fáze budování HMU, kdy byly devizové rezervy národních centrálních bank eurozóny převedeny do džby a správy ECB. Devizové rezervy ECB mají zajistit, aby ECB měla v případě nutnosti potřebný objem likvidních prostředků, které může použít za účelem provádění devizových operací. „Podle článku 30.1 statutu ve spojení s články 43.1 a 43.4 poskytují národní centrální banky členských států, které zavedly jednotnou měnu v souladu se Smlouvou o založení Evropského společenství (zúčastněné národní centrální banky), ECB devizové rezervy v jiných měnách než v měnách členských států, v eurech, v rezervních pozicích u Mezinárodního měnového fondu (MMF) a ve zvláštních právech čerpání až do protihodnoty rovnající se 50 miliardám EUR.“¹³⁷ Konkrétně je portfolio devizových rezerv ECB je tvořeno z japonských jenů, amerických dolarů, zlata a zvláštních práv čerpání. Jednotlivé složení devizových rezerv se relativně často mění, především kvůli změnám tržní hodnoty investovaných aktiv i operací ECB s devizami a zlatem, přičemž prodej zlata ECB je prováděn v naprostém souladu s Dohodou centrálních bank o zlatě a „Společným prohlášením o zlatě“. Americké dolary a japonské jeny, které byly převedeny do rezerv ECB, jsou jí aktivně obhospodařovány, případně i vybranými národními centrálními bankami zemí eurozóny, které tutu správu provádějí jako zástupci ECB. Z důvodů řízení devizových rezerv ECB je dána národním centrálním bankám možnost, aby si své operační sloučily s vybranými národními centrálními bankami.¹³⁸

3.2.4 PODPORA FUNGOVÁNÍ PLATEBNÍCH A VYPOŘÁDACÍCH SYSTÉMŮ

Jedním z hlavních úkolů Euro systému je podpora fungování platebních a vypořádacích systémů.¹³⁹ Tento úkolem plní za pomoci různých prostředků. V první řadě disponuje platebními mechanismy a mechanismy pro vypořádání obchodů s cennými papíry, včetně systému pro vysokohodnotové platby v eurech

¹³⁷ Důvod první dodatku obecných zásad ECB ze dne 3. listopadu 1998 ve znění obecných zásad ze dne 16. listopadu 2000 o složení a ocenění devizových rezerv, metodách jejich prvního převodu a o denominaci a úročení odpovídajících pohledávek. ECB/2000/15

¹³⁸ Devizové rezervy a vlastní zdroje. *Evropská centrální banka*[online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/reserves/html/index.cs.html

¹³⁹ Viz čl. 127 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie a čl. 3 a 22 Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky).

TARGET 2.¹⁴⁰ „*Target 2 Zajišťuje zpracování v reálném čase, vypořádání v penězích centrálních bank a bezprostřední neodvolatelnost transakce. Na rozdíl od předchozího systému, v rámci něhož byly veškeré platby zpracovávány decentralizovaně jednotlivými národními centrálními bankami, používá nový systém jednotnou sdílenou platformu bez zásahů centrálních bank.*”¹⁴¹ Rovněž také disponuje mechanismem, který umožňuje přeshraniční využívání zajištění CCBM.¹⁴² Jedná se o „*nástroj přeshraničního používání záruk při úvěrových operacích ESCB. Národní banky si navzájem vedou účty cenných papírů. Výsledkem je, že se mohou navzájem chovat jako místní dozorce.*”¹⁴³ Ve fázi příprav je celoevropská služba T2S umožňující centrálním deponitářům cenných papírů uskutečnit obchody s cennými papíry za použití peněz centrální banky.¹⁴⁴ Za účelem vytvoření efektivního trhu s cennými papíry se Eurosystem snaží eliminovat překážky integrace a prosadit harmonizaci tržních standardů v jednotlivých zemích. Eurosystem pečlivě sleduje tržní vývoj, ke kterému zaujímá stanoviska, jakož i k legislativní snahám, které souvisí s dohledem nad mechanismy a opatřeními pro platby. Vykonává dohled a zavádí příslušné standardy pro systémy plateb vysokých hodnot, platební systémy a pro systémy vypořádání obchodů s cennými papíry. Svoji činností se zejména tedy snaží zvýšit efektivitu těchto systémů.¹⁴⁵

3.2.5 SHROMAŽĎOVÁNÍ STATISTICKÝCH DAT

Evropská centrální banka ve spolupráci s národními centrálními bankami shromažďuje nezbytné statistické informace a to buď od příslušného vnitrostátního subjektu, nebo přímo od hospodářských subjektů. Za účelem zajištění úkolů, kterými je pověřen ESCB spolupracuje s orgány, institucemi a jinými subjekty EU, s příslušnými orgány členských států nebo třetích zemí a s mezinárodními organizacemi.¹⁴⁶ Podle potřeby je i Evropská centrální banka pověřena podporovat

¹⁴⁰ TARGET2 z anglického Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System, v českém překladu Transevropský expresní automatizovaný systém zúčtování plateb v reálném čase přičemž se rovná již o druhou generaci tohoto mechanismus

¹⁴¹ Systém Target 2. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_cs_webcs.pdf

¹⁴² Z anglického The Correspondent Central Banking Model, v českém překladu Korespondenční centrální bankovní model.

¹⁴³ Bankovní pojmy. *Česká bankovní asociace* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.czech-ba.cz/cs/bankovni-pojmy

¹⁴⁴ T2S představuje označení pro TARGET2-Securities

¹⁴⁵ Platební styk a cenné papíry. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/paym/html/index.cs.html

¹⁴⁶ Čl. 5. 1. Statutu

harmonizaci pravidel a postupů, které jsou určující pro shromažďování, sestavování a šíření statistických dat v oblastech své působnosti.¹⁴⁷ Hlavním cílem shromažďování statistických údajů je disponovat nezbytnými daty k plnění úkolů ESCB. Vytváření statistik v ekonomické a finanční oblasti v rámci EU je upraveno Dohodou o spolupráci, která byla 10. března 2003 uzavřena mezi Generálním ředitelstvím pro statistiku ECB a Eurostatem.¹⁴⁸ ECB zejména vypracovává měnové a finanční statistiky, statistiky devizových rezerv Eurosystemu a statistiky nominálních a reálných efektivních směnných kurzů jednotné měny eura. Na rozdíl od Eurostatu, který se zabývá obecnými ekonomickými statistikami. Do společné agendy ECB a Eurostatu spadají statistiky platební bilance a statistiky finančních a nefinančních účtů, které jsou rozděleny podle institucionálních sektorů. Vytvořené statistiky se poskytují mimo jiné i Evropské radě pro systémová rizika za účelem dozoru nad finančním systémem, dále jsou pro větší transparentnost zpřístupňovány i pro veřejnost a účastníky trhu.¹⁴⁹

3.2.6 BANKOVKY

Na základě čl. 106 odst. 1 Smlouvy a čl. 16 Statutu má „*Rada guvernérů výhradní právo povolovat emisi bankovek v rámci Evropské unie, přičemž tyto bankovky mohou vydávat ECB a národní centrální banky. Bankovky vydávané ECB a národními centrálními bankami jsou jedinými bankovkami, které mají v Evropské unii status zákonného platidla.*” Ve skutečnosti však bankovky fyzicky vydávají a případně stahují pouze národní centrální banky, jelikož ECB nedisponuje žádnými hotovostními pokladnicemi, a tím pádem se nemůže účastnit hotovostních operací. V rámci eurozóny koordinuje všechny otázky, které souvisí s euromincemi, Evropská komise. Na rozdíl od eurobankovek jsou v případě euromincí jediným zákonným vydavatelem členské státy eurozóny. Eurobankovky z první série byly vydávány v sedmi různých nominálních hodnotách: 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € a 500 €, u eurobankovek druhé série v tzv. sérii Evropa, došlo k vyřazení bankovky o nominální hodnotě 500 €. ¹⁵⁰

¹⁴⁷ Čl. 5. 3. Statutu

¹⁴⁸ Eurostat je statistický úřad EU, který je organizační složkou Evropské komise.

¹⁴⁹ Statistiky. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné

z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/statistics/html/index.cs.html

¹⁵⁰ Autorem nové podoby bankovek je Reinhold Gerstetter, nezávislý návrhář bankovek z Berlína.

Své rozhodnutí odůvodila ECB v tiskové zprávě z 4. května 2016, kde uvedla, že „Rada guvernérů Evropské centrální banky dnes dokončila přezkum struktury nominálních hodnot bankovek série Europa. Rozhodla trvale ukončit výrobu bankovky 500 € a vyloučit ji ze série Europa vzhledem k obavám, že tato bankovka by mohla usnadňovat nezákonnou činnost. Vydávání bankovky 500 € bude zastaveno zhruba na konci roku 2018, kdy je naplánováno uvedení bankovek 100 € a 200 € ze série Europa do oběhu. Ostatní nominální hodnoty od 5 € do 200 € zůstanou zachovány. Bankovka 500 €, podobně jako ostatní nominální hodnoty eurobankovek, si svou hodnotu nadále uchová a v národních centrálních bankách Eurosystemu ji lze vyměňovat po neomezenou dobu.“¹⁵¹

Bankovky ze série Evropa graficky navazují na vyobrazení „epoch a slohů“ první série, přičemž zůstávají zachovány i jejich dominantní barvy. Nicméně za účelem vylepšení ochranných prvků byly provedeny menší barevné změny.¹⁵² Právě ochranné prvky, které ECB používá, byly v minulosti předmětem sporu o porušení evropského patentu, kterého se měla ECB dopustit.¹⁵³ Věc tehdy skončila na unijní úrovni vyslovením nepřislušnosti pro nedostatek pravomoci prvního senátu Soudu prvního stupně.¹⁵⁴

3.2.7 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Evropská centrální banka má velmi silnou pozici i v mezinárodním měřítku, jelikož je centrální bankou druhé největší ekonomiky světa a vzhledem k tomu, že vydává druhou nejpoužívanější mezinárodní měnu. Vzájemná výměna informací a vedení diskuze s hlavními představiteli dalších politik na půdě mezinárodních organizací je jeden z esenciálních prvků mezinárodní spolupráce ECB, protože vzájemné hodnocení hospodářského vývoje a politik napomáhá Evropské centrální bance lépe analyzovat vlivy daného mezinárodního vývoje na eurozónu. Evropská centrální banka má statut stálého pozorovatele Mezinárodního měnového

¹⁵¹ Tisková zpráva z 4. 5. 2016: ECB ukončila výrobu a vydávání bankovky 500 €. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné

z: www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160504.cs.html

¹⁵² Bankovky. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné

z: www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/europa/html/index.cs.html

¹⁵³ Viz T-295/05.

¹⁵⁴ Federální patentový soud SRN potvrdil právo žalobkyně společnosti Document Security Systems, Inc na zmíněný patent na evropský patent č. 0455750B1. Document Security Systems oznámila, že německý Federální patentový soud potvrdil platnost jejího patentu. *PR servis České tiskové kanceláře* [online]. [cit. 2016-10-02]. Dostupné z: <http://www.protext.cz/zprava.php?id=8271>

fondy, kdykoliv MMF analyzuje situaci eurozóny, jedná výlučně s ECB. Uvedená forma mezinárodního dohledu ze strany MMF zvyšuje transparentnost měnové politiky ECB, a tím pádem napomáhá i k budování její důvěryhodnosti. ECB spolupracuje s Organizací pro hospodářskou spolupráci a ekonomický rozvoj. V rámci této spolupráce se účastní různých výborů a pracovních skupin, kde má společně s Evropskou komisí vystupovat jako nezávislý člen za Evropskou unii. Dále je ECB členem Banky pro mezinárodní platby, kde je současně i jejím podílníkem a součástí řídicího i dohledového orgánu, včetně veškerých jejich výborů a pracovních skupin.¹⁵⁵ Účastní se například i Výboru pro finanční stabilitu, které byl založen představiteli G20 v dubnu 2009, fór ministrů financí a guvernérů centrální bank G20, G7 a řady dalších. Vzhledem k tomu, že ECB disponuje právní subjektivitou, je schopná vstupovat do bilaterálních i multilaterálních smluv, považuje-li to pro její činnost za přínosné.¹⁵⁶

3.2.8 EVROPSKÁ SPOLUPRÁCE

Dílčí otázky evropské spolupráce byly již upraveny v kapitole 2.3.2., která se věnuje odpovědnosti ECB vůči unijním orgánům a podkapitolách kapitoly 2.4., které upravují organizaci ECB. Evropská centrální banka se i jako nezávislý unijní orgán snaží pěstovat dobré vztahy s institucemi EU a eurozóny. Za účelem získání informací, lepšího chápání politických, hospodářských a jiných souvislostí a případné obhajoby své měnové politiky se ECB snaží vést pravidelných dialog s politiky i experty EU a eurozóny. Tento pravidelných dialog dává ECB zejména možnost přibližovat její měnové kroky a partnerům ECB dává možnost porozumět tomu, jak jednotlivá politická rozhodnutí ovlivňují cenovou hladinu. K vzájemné spolupráci mezi ECB a příslušnými orgány a institucemi vyzývá čl. 282 odst. 5 SFEU, podle něhož jsou Evropskou centrální bankou konzultovány všechny ty návrhy aktů EU, které se nacházejí v oblasti její působnosti. Dále pak návrhy právních předpisů vnitrostátních orgánů, které spadají do působnosti ECB, tyto konzultace musí být prováděny v mezích a za podmínek stanovených Radou v souladu s čl. 129 odst. 4 SFEU.¹⁵⁷ Evropská centrální banka může

¹⁵⁵ Např. Basilejského výboru pro bankovní dohled, Výboru pro trhy, Výboru pro platební styk a zúčtování a Výboru pro globální finanční systém

¹⁵⁶ Mezinárodní záležitosti. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/international/html/index.cs.html>

¹⁵⁷ Čl. 129 odst. 4. SFEU: „Rada může buď na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem a Evropskou centrální bankou, anebo na doporučení Evropské centrální banky a po konzultaci

v záležitostech, které spadají do její oblasti působnosti, předkládat svá stanoviska institucím, orgánům a jiným subjektům EU či vnitrostátních orgánů.¹⁵⁸ Prezident Evropské centrální banky je zván k účasti na zasedání Rady, když Rada projednává záležitosti mající vztah k cílům a k úkolům ESCB.¹⁵⁹ Zejména pokud se jedná o zasedání tzv. ECOFINu¹⁶⁰, tedy Rady EU pro hospodářské a finanční záležitosti, která je složena z ministrů financí respektive z ministrů, kteří zodpovídají za státní rozpočet, členských států. K zasedání s ECOFIN dochází vždy, kdy jsou v programu jednání body, které souvisí s činností ECB. Formální zasedání ECOFIN se konají každý měsíc, neformální, kterých se účastní i guvernéři všech národních centrální bank ESCB, každých šest měsíců. Prezident ECB se může účastnit i každoměsíčního zasedání Euroskupiny¹⁶¹, kde se diskutuje o „otázkách souvisejících se zvláštní odpovědností, kterou sdílají v oblasti společné měny.“¹⁶² Vztahy ECB s jednotlivými institucemi EU zejména vlivem finanční krize posílily. Prezidentovi ECB je přiznáno právo účastnit se zasedání Evropské rady i zasedání představitelů států či vlád eurozóny, pokud se na nich mají projednávat pro ECB relevantní otázky.¹⁶³

3.2.9 FINANČNÍ STABILITA A MAKROBEZŘETNOSTNÍ POLITIKA

Za účelem zjištění rizikových míst finančního systému se snaží Evropská centrální banka analyzovat stav v jednotlivých bankovních a jiných finančních sektorech eurozóny a EU jako celku. V těchto analýzách jí pomáhají centrální banky Evropského systému centrálních bank a eurozóny. Cílem této makrobezpečnostní politiky je udržovat finanční stabilitu.¹⁶⁴

Evropská centrální banka se ve své makrobezpečnostní politice snaží zejména předcházet neúnosné koncentraci rizik, které vznikly jako důsledek tržního selhání či vlivem jiných externích faktorů, zvýšit míru odolnosti finančního sektoru, eliminovat

s Evropským parlamentem a Komisí přijímat předpisy podle článků 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 a 34.3 statutu ESCB a ECB.”

¹⁵⁸ Čl. 4 a čl. 127 odst. 4 SFEU

¹⁵⁹ Čl. 284 odst. 2 SFEU

¹⁶⁰ z anglického Economic and Financial Affairs Council

¹⁶¹ Euroskupinu tvoří ministři financí z eurozóny

¹⁶² Čl. 1 Protokolu o Euroskupině, jenž je připojen k Lisabonské smlouvě

¹⁶³ Evropská spolupráce. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné

z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/europe/cooperation/html/index.cs.html

¹⁶⁴ „ECB definuje finanční stabilitu jako stav, kdy finanční systém – zprostředkovatelé, trhy a tržní infrastruktury – je schopen čelit otřesům bez výraznějšího narušení finančního zprostředkování a celkové nabídky finančních služeb.“ Finanční stabilita a makrobezpečnostní politika. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.cs.htm

tzv. nakázové efekty a regulovat finanční trh tak, aby k takovým selháním nedocházelo. S platností nařízení o Jednotném mechanismu dohledu získala ECB k dispozici makrobezpečnostní nástroje, které jí pomohou předcházet vzniku rizik ve finančním systému. Dalšímu vývoji se věnují nadcházející kapitoly.¹⁶⁵

¹⁶⁵ Finanční stabilita a makrobezpečnostní politika. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.cs.htm

4 BANKOVNÍ UNIE

„Finanční integrace byla před krizí neúplná a bankovní unie poskytne vyšší kvalitu této integrace.“

Mario Draghi

Již v období před finanční krizí z let 2007-2009 se vedly diskuze o možném způsobu regulace evropských úvěrových institucí.¹⁶⁶ Někteří akademici tehdy představili svoji koncepci toho, jak by tento funkční celek měl vypadat. David G. Mayes například navrhoval jednoduché schéma, které by vycházelo z amerického modelu, kde úvěrové instituce, které mají v úmyslu provádět přeshraniční transakce, by měly být registrovány jako evropské společnosti, které jsou subjektem jednotného mechanismu dohledu pod novým regulátorem a v případě jejich selhání by byly vyrovnány evropskou obdobou americké Federal Deposit Insurance Corporation¹⁶⁷¹⁶⁸ Nezbytná potřeba zřízení bankovní unie se však projevila zejména v důsledcích zmíněné finanční krize a krize státních dluhopisů. Krize si vyžádala využití prostředků daňových poplatníků na záchranu bank v EU v celkové výši 4,5 bilionů EUR. Tehdy se v eurozóně, která je charakteristická svými úzkými vazbami mezi veřejnými zdroji a bankovním sektorem, ukázalo, že případné problémy se právě díky těmto úzkým vazbám mohou přenést přes hranice dotčeného státu a způsobit tak problémy i v jiných zemích EU.¹⁶⁹ *„V Unii by proto měla být vytvořena bankovní unie, která bude podložena rozsáhlým a podrobným jednotným souborem pravidel pro finanční služby na celém vnitřním trhu a bude se skládat z jednotného mechanismu dohledu a nových rámců pro pojištění vkladů a restrukturalizaci. Vzhledem k úzkému propojení a k interakci mezi členskými státy, jejichž měnou je euro, by bankovní unie měla zahrnovat alespoň všechny členské státy eurozóny. V zájmu zachování a prohloubení*

¹⁶⁶ „Úvěrovou institucí se rozumí podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet“ definice uvedena v čl. 4 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

¹⁶⁷ *Federal Deposit Insurance Corporation je nezávislá agentura vytvořená Kongresem, jejímž cílem je udržovat stabilitu a důvěru veřejnosti v národní finanční systém* *Mission, Vision, and Values [online]. [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: www.fdic.gov/about/strategic/strategic/mission.html*

¹⁶⁸ Castañeda, Juan E. *European Banking Union: Prospects and challenges*. New York: Routledge, 2015. ISBN-10: 1138906506.S.10.

¹⁶⁹ Jaký má bankovní unie smysl? [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.cs.html

vnitřního trhu by v rozsahu, v němž to bude institucionálně možné, měla být bankovní unie otevřena též účasti dalších členských států.¹⁷⁰ Vytvořená pravidla bankovní unie mají zajistit to, aby náklady restrukturalizace a jiné pomoci bank do budoucna neponesou daňoví poplatníci, ale primárně samotný finanční sektor.¹⁷¹ „*Samotná regulace by však byla bez výkonného dohledu k ničemu. Z tohoto důvodu přistoupila Komise k reformě dohledu finančního sektoru. K 1. lednu 2011 byly v rámci nové dohledové architektury založeny tři nové organizace v rámci Evropského systému dohledu nad finančním trhem:*¹⁷²

- *Evropský orgán pro bankovníctví*¹⁷³;
- *Evropský orgán pro cenné papíry a trhy*¹⁷⁴;
- *Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění*¹⁷⁵.

Zástupci národních dohledových orgánů jsou součástí tří výše uvedených institucí. Role institucí je přispívat k rozvoji pravidel jednotné regulace v Evropě, řešit přeshraniční problémy, eliminovat zabudovaná rizika a pomáhat obnovovat důvěru ve finanční sektor. Vedle toho byla zřízena Evropská rada pro systémová rizika za účelem sledování a vyhodnocování potenciálních rizik finanční stability, které mohou vzejít z makroekonomického rozvoje a vývoje finančního systému jako celku. Rada spravuje systém včasného varování před systémovými riziky a v případě potřeby vydává doporučení, jak je eliminovat.“¹⁷⁶

Bankovní unie rovněž usiluje o zvýšení důvěry v bankovní dohled přenesením dohledových pravomocí na ECB, posiluje stabilitu bankovního sektoru stanovením přísnějších obezřetnostních kapitálových požadavků pro banky, zvyšuje ochranu

¹⁷⁰ Důvod jedenáctý nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

¹⁷¹ Evropský parlament schválil poslední pilíř bankovní unie [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: www.euroskop.cz/8959/23966/clanek/evropsky-parlament-schvalil-posledni-pilir-bankovni-unie

¹⁷² *European System of Financial Supervision*

¹⁷³ Orgán má napomáhat zajištění harmonizovaného dohledu a regulace bankovního sektoru.

¹⁷⁴ Orgán má zajišťovat harmonizovaného dohledu a regulace trhů cenných papírů a přímý dohled nad ratingovými agenturami a registry obchodních údajů

¹⁷⁵ Orgán má sloužit k zajištění harmonizovaného dohledu a regulace pojišťovnictví a zaměstnaneckého penzijního pojištění

¹⁷⁶ JEDLIČKA, Jan a Tomáš KOZELSKÝ. Bankovní unie jako odpověď na finanční krizi. In: *Česká spořitelna* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/eusp_a_bankovni_unie.pdf

kladatelů a vytváří efektivnější pravidla pro resoluci institucí v potížích.¹⁷⁷ Prvním důležitým mezníkem pro vytvoření bankovní unie představovala po výzvě Evropské komise z května 2012 zpráva prezidenta Evropské rady Hermana Van Rumpuy ze 22. 6. 2012 „*Směrem ke skutečné hospodářské a měnové unii*“.¹⁷⁸ V dané zprávě byla mimo jiné vyjádřena koncepce tzv. integrovaného finančního rámce pro zajištění stability zvláště v eurozóně a minimalizování nákladů vzniklé evropským občanům z bankovního selhání.¹⁷⁹

4.1 JEDNOTNÝ MECHANISMUS DOHLEDU

„Jednotný mechanismus dohledu¹⁸⁰ je prvním krokem k vytvoření bankovní unie a měl by zajistit, aby politika Unie týkající se obezřetnostního dohledu nad úvěrovými institucemi byla zavedena soudržně a efektivně, aby jednotný soubor pravidel pro finanční služby byl uplatňován stejným způsobem na úvěrové instituce ve všech dotčených členských státech a aby tyto úvěrové instituce podléhaly dohledu nejvyšší kvality, jenž nebude omezován úvahami jiné než obezřetnostní povahy. Jednotný mechanismus dohledu by měl být v souladu zejména s fungováním vnitřního trhu finančních služeb a s volným pohybem kapitálu. Jednotný mechanismus dohledu je základem pro další kroky směřující k bankovní unii.“¹⁸¹ Současně by měl však fungovat tak, aby zajistil včasné odhalení případného selhání a následné přijetí adekvátního opatření na posílení úvěrových institucí, které se dostaly do finančních problémů. Rovněž má svou činností přispívat k přerušování vazeb mezi rozpočty členských států a některými jejich úvěrovými institucemi.¹⁸²

¹⁷⁷ Evropský parlament schválil poslední pilíř bankovní unie [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: www.euroskop.cz/8959/23966/clanek/evropsky-parlament-schvalil-posledni-pilir-bankovni-unie

¹⁷⁸ Towards a genuine Economic and Monetary Union.

¹⁷⁹ Jaký má bankovní unie smysl? [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.cs.html

¹⁸⁰ Bývá označován i jako SSM pilíř z anglického Single Supervisory Mechanism. *Single Supervisory Mechanism* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné

z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

¹⁸¹ Důvod dvanáctý nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi

¹⁸² JEDLIČKA, Jan a Tomáš KOZELSKÝ. Bankovní unie jako odpověď na finanční krizi. In: *Česká spořitelna* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_bankovni_unie.pdf

Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi, rozlišuje mezi:

Vyšetřovacími pravomoci ECB, kam spadají:

- Žádosti o informace,
- Obecná šetření,
- Kontroly na místě,
- Povolení justičního orgánu.

Zvláštními pravomocemi dohledu ECB, kam spadají:

- Povolení,
- Posuzování nabývání kvalifikovaných účastí,
- Pravomoci dohledu ,
- Pravomoci hostitelských orgánů a spolupráce při dohledu na konsolidovaném základě,
- Správní sankce.

„Úkoly v oblasti dohledu, jež nejsou svěřeny ECB, by měly zůstat v pravomoci vnitrostátních orgánů. Patří k nim zejména pravomoc přijímat oznámení od úvěrových institucí ve věci svobody usazování a volného pohybu služeb, dohlížet na subjekty, které nejsou zahrnuty do definice úvěrové instituce podle práva Unie, ale podléhají dohledu jako úvěrové instituce podle vnitrostátního práva, dohlížet na úvěrové instituce ze třetích zemí, jež založily pobočku nebo poskytují přeshraniční služby v Unii, dohlížet na platební služby, provádět každodenní ověřování úvěrových institucí, vykonávat funkci příslušného orgánu pro úvěrové instituce, pokud jde o trhy s finančními nástroji, předcházet tomu, aby byl finanční systém využíván pro účely praní peněz a financování terorismu, a zajišťovat ochranu spotřebitele.“ ¹⁸³ Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, SSM se automaticky účastní všechny země eurozóny, nicméně ostatní země EU, které nepřijaly ještě euro jako svoji měnu, se mohou rozhodnout, že se pilíře

¹⁸³ Důvod dvacátý osmý rozhodnutí Evropské centrální banky ze dne 31. ledna 2014 o úzké spolupráci s vnitrostátními příslušnými orgány zúčastněných členských států, jejichž měnou není euro (ECB/2014/5)

také zúčastní. Za tímto účelem jejich vnitrostátní orgány dohledu přistoupí k tzv. „úzké spolupráci“ s Evropskou centrální bankou.¹⁸⁴

„Článek 2

Žádost o navázání úzké spolupráce

1. Nezúčastněný členský stát, který se chce účastnit jednotného mechanismu dohledu, požádá ECB o navázání úzké spolupráce za použití vzoru uvedeného v příloze I.

2. Tato žádost musí být podána alespoň pět měsíců přede dnem, od něhož se nezúčastněný členský stát zamýšlí účastnit se jednotného mechanismu dohledu.”¹⁸⁵

Obsah žádosti o navázání úzké spolupráce obsahuje primárně závazek žádajícího státu, aby jeho příslušný orgán dodržoval veškeré pokyny, obecné zásady a požadavky ECB. Dále poskytoval ECB veškeré informace o dohlížených subjektech na jeho území usazených, přičemž má poskytnout ECB všechny důvěrné informace, které jsou pro ECB nezbytné k její přípravné činnosti na navázání. Sekundárně se má žádající stát zavázat k přijetí příslušných právních předpisů, aby právní akty, které ECB přijala dle nařízení (EU) č. 1024/2013, byly v žádajícím státu závazné a vynutitelné. Jeho orgány dohledu mají přijímat všechna opatření dle žádosti ECB. Návrh příslušných vnitrostátních právních předpisů připojí stát k žádosti, společně s jeho anglickým překladem a s žádostí o stanovisko ECB k tomuto návrhu. Dále se zaváže k okamžitému vyrozumění ECB po vstupu daných předpisů v platnost. Závěrem se stát zaváže k poskytnutí veškeré dokumentace, kterou ECB k posouzení žádosti považuje za přiměřenou a veškerých informací, které pro účely posouzení považuje za přiměřené ve smyslu nařízení (EU) č. 1024/2013. Následně ECB potvrdí přijetí žádosti, posoudí žádost a vydá k ní kladné či odmítavé rozhodnutí. V odůvodněných případech může ECB rovněž rozhodnout o ukončení či pozastavení úzké spolupráce. Toto rozhodnutí v souladu s zásadou publicity zveřejní v Úředním věstníku. V případě pozastavení stanoví lhůtu, do které je toto pozastavení účinné. Lhůta činí nejvýše šest měsíců, nicméně ve výjimečných případech může být prodloužena.¹⁸⁶ „ECB a příslušné orgány členských států, které nejsou zúčastněnými členskými státy (dále jen „nezúčastněné členské státy“) by měly uzavřít memorandum o porozumění,

¹⁸⁴ Důvod první rozhodnutí Evropské centrální banky ze dne 31. ledna 2014 o úzké spolupráci s vnitrostátními příslušnými orgány zúčastněných členských států, jejichž měnou není euro (ECB/2014/5)

¹⁸⁵ Rozhodnutí Evropské centrální banky ze dne 31. ledna 2014 o úzké spolupráci s vnitrostátními příslušnými orgány zúčastněných členských států, jejichž měnou není euro (ECB/2014/5)

¹⁸⁶ Článek 3-7 rozhodnutí Evropské centrální banky ze dne 31. ledna 2014 o úzké spolupráci s vnitrostátními příslušnými orgány zúčastněných členských států, jejichž měnou není euro (ECB/2014/5),

ve kterém bude obecným způsobem uvedeno, jak spolu budou spolupracovat při plnění svých úkolů dohledu podle právních předpisů Unie ve vztahu k finančním institucím uvedeným v tomto nařízení. V memorandu o porozumění by mohl být mimo jiné upřesněn proces konzultací týkající se rozhodnutí ECB, která mají vliv na dceřiné společnosti nebo pobočky zřízené v nezúčastněném členském státě, jejichž mateřský podnik je usazen v zúčastněném členském státě, a dále postup spolupráce v mimořádných situacích, včetně mechanismů včasného varování v souladu s postupy stanovenými v příslušných právních předpisech Unie. Memorandum by mělo být pravidelně revidováno.“¹⁸⁷

Způsob dohledu nad úvěrovými institucemi zúčastněných zemích klasifikujeme jako dohled přímý a nepřímý. Dohled přímý je ten dohled, při kterém ECB vykonává dohled nad významnými úvěrovými institucemi v zúčastněných zemích, přičemž tyto úvěrové instituce drží téměř 82 % bankovních aktiv v eurozóně. Důležitým faktorem pro určení způsobu dohledu nad úvěrovými institucemi je tedy míra její významnosti.¹⁸⁸

Kritéria míry významnosti jsou:

- velikost – celková hodnota aktiv je vyšší než 30 miliard EUR,
- hospodářský význam – pro dotčenou zemi nebo EU jako celek,
- přeshraniční aktivity – celková hodnota aktiv je vyšší než 5 miliard EUR a poměr přeshraničních aktiv/pasiv ve více než v jednom z ostatních dotčených členských států na jejich celkových aktivech/pasivech je vyšší než 20 %,
- přímá veřejná finanční pomoc – byla-li požádována nebo udělena z Evropského stabilizačního mechanismu nebo Evropského nástroje finanční stability,
- skutečnost, že banka patří mezi tři nejvýznamnější úvěrové instituce se sídlem v dané zemi.

„Byla-li úvěrová instituce označena za významnou nebo méně významnou, nemělo by toto hodnocení v zásadě být měněno častěji než jednou za 12 měsíců, ledaže v bankovních skupinách došlo ke strukturálním změnám, jako jsou fúze

¹⁸⁷ Důvod čtrnáctý nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi.

¹⁸⁸ *Single Supervisory Mechanism* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

nebo odprodeje.“¹⁸⁹. Průběžný dohled nad těmito významnými úvěrovými institucemi provádějí společné týmy dohledu tzv. JST týmy.¹⁹⁰ Každá významná úvěrová instituce má určený svůj JST tým tvořený ze zaměstnanců ECB a vnitrostátních orgánů dohledu, který pracuje pod vedením koordinátora společného týmu dohledu a jednoho či více dílčích koordinátorů z vnitrostátních dohledových orgánů. „*ECB je pověřena ustavením a složením společných týmů dohledu. Jmenování zaměstnanců z řad vnitrostátních příslušných orgánů do společných týmů dohledu provádějí relevantní vnitrostátní příslušné orgány.*“¹⁹¹ Ty instituce, které nejsou považovány za nevýznamné, jsou označovány jako „méně významné“ instituce a podléhají již zmíněnému nepřímému dohledu vnitrostátních orgánů dohledu za úzké součinnosti ECB s tím, že ECB může kdykoli rozhodnout, že nad kteroukoli z těchto institucí bude vykonávat přímý dohled.¹⁹²

4.2 JEDNOTNÝ MECHANISMUS PRO ŘEŠENÍ KRIZÍ

Jednotný mechanismus pro řešení krizí¹⁹³ má doplňovat jednotný mechanismus dohledu. Zahrnuje všechny země zapojené do Jednotného mechanismu dohledu, tedy členy eurozóny a přidružené nečleny eurozóny. V případě, že by úvěrová instituce, která podléhá mechanismu dohledu, měla i přes silnější dohled a s ním spojená opatření vážnější problémy, má jednotný mechanismus pro řešení krizí umožnit řídit řešení vzniklých problémů efektivní cestou s minimálními náklady pro daňové poplatníky a hospodářství jako celek. Stěžejním principem jednotného mechanismu pro řešení krizí je tzv. „*bail in*“. Tedy řešení, které umožňuje to, aby se při případném krachu finanční instituce postupovalo podle předem určeného pořadí věřitelů a tím se předcházelo tomu, že na krytí ztrát banky doplatí drobní střadatelé. Nejprve budou při krytí ztrát na řadě akcionáři banky, posléze pak ostatní investoři banky s tím, že drobní vkladatelé jsou až do výše 100 000 EUR plně chráněni. U dalších fyzických osob a malých

¹⁸⁹ Důvod čtyřicátý nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k omezitelnému dohledu nad úvěrovými institucemi

¹⁹⁰ *Z anglického Joint Supervisory Teams*

¹⁹¹ Část II., Hlava I., Kapitola I. nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce Evropské centrální banky s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu (nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu) (ECB/2014/17)

¹⁹² What makes a bank significant? *Banking Supervision* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/list/criteria/html/index.en.html>

¹⁹³ *Označován i jako SRM mechanismus z anglického Single Resolution Mechanism.*

a středních obchodních závodů nad 100 00 EUR vkladu má být postupováno tak, aby byly rovněž i tyto skupiny pokud možno nejméně dotčeny.¹⁹⁴ Právní zakotvení pro fungování Jednotného mechanismu pro řešení krizí představuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení č. 1093/2010 a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 59/2014 ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků.¹⁹⁵ V rámci BRRD se v členských státech EU sjednocují zejména pravomoci národních orgánů při řešení krize v bankovním sektoru, mechanismy krizového řízení či organizování finanční pomoci. Rovněž budou vytvořeny národní krizové fondy, které budou pravidelně naplňovány z odvodů bank a investičních společností. V těch zemích, které jsou zapojeny do bankovní unie, budou případné bankovní zachranné činnosti vedeny jednotným způsobem a to pod vedením Jednotného výboru pro řešení krizí.¹⁹⁶

4.2.1 JEDNOTNÝ VÝBOR PRO ŘEŠENÍ KRIZÍ

Jednotný výbor pro řešení krizí je hlavním exekutivním orgánem jednotného mechanismu pro řešení krizí, který rozhoduje o postupu řešení krize pro ty úvěrové instituce, které se ocitly na pokraji úpadku. Tento orgán je přímo odpovědný za vznik a provedení plánu, který má řešit krize nadnárodních a velkých úvěrových institucí v bankovní unii, které jsou pod přímým dohledem Evropské centrální banky. Pokud je potřeba použít prostředky z Jednotného fondu, je Jednotný výbor pro řešení krizí odpovědný za všechny případy řešení krizí, tedy i ty případy, kdy se na pokraji úpadku ocitne menší úvěrová instituce. Vzhledem k tomu, že je Jednotný výbor pro řešení krizí

¹⁹⁴ *European Commission* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.html

¹⁹⁵ Často bývá označována jako BRRD směrnice, z anglického *Bank Recovery and Resolution Directive*.

¹⁹⁶ Jednotné řešení bankovních krizí. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/bankovni-unie#BaUn_3

odpovědný za bankovní unii jako celek, může své pravomoci uplatnit vůči všem úvěrovým institucím, které do ní spadají.¹⁹⁷

4.2.1.1 SLOŽENÍ A ROZHODOVÁNÍ

Na základě prováděcího rozhodnutí Rady EU o jmenování členů Jednotného výboru pro řešení krizí z prosince 2014 došlo k jmenování jeho předsedkyně, místopředsedy a stálých členů. Funkční období první osoby v předsednické funkci je tříleté a je možné ho jednou prodloužit o pět let. Funkční období místopředsedy a zbývajících čtyř stálých členů je pět let. Výbor se schází v rámci svých výkonných a plenárních zasedáních. Tyto zasedání se od sebe odlišují svým složením a svojí funkcí. Cílem výkonného zasedání je připravit všechna nutná rozhodnutí o daném způsobu řešení krize. Výkonného zasedání se účastní členové s hlasovacím právem a bez něj. Hlasovacím právem disponují výkonný předseda, čtyři stálí členové a zástupci členských států, u kterých sídlí banka či její pobočky ve finanční tísní. Bez práva hlasu se výkonného zasedání účastní stálí pozorovatelé, tedy jeden zástupce ECB a jeden komise, a ad hoc přizvaní pozorovatelé. Plenární výbor rozhoduje o otázkách obecnějšího charakteru. Mezi tyto otázky patří personální otázky, otázky investic, rozpočtu a jednacího řádu. V neposlední řadě ale rozhoduje o využití Jednotného fondu za situace, kdy je výše navrhované podpory nad stanovený limit. Rovněž povoluje fondu získávat finanční prostředky využitím výpůjček a mimořádných následných příspěvků. Plenární výbor zasedá v podobném složení jako výkonný výbor. Schází se v něm členové s hlasovacím právem a pozorovatelé. Mezi osoby disponující hlasovacím právem patří výkonný předseda, čtyři stálí členové a zástupci vnitrostátních orgánů s pravomocí k řešení krize. Mezi pozorovatele patří stejně jako u výkonného výboru jeden zástupce ECB, jeden zástupce Komise a pozorovatelé, kteří jsou ad hoc ustanoveni.¹⁹⁸ „Výbor by měl jednat samostatně. Měl by být schopen řešit situaci velkých skupin a jednat rychle a nestranně. Výbor by měl zajistit, aby byla správně zohledněna vnitrostátní finanční stabilita, finanční stabilita Unie a vnitřní trh. Členové

¹⁹⁷ Single Resolution Mechanism. *European Commission* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.html

¹⁹⁸ Single Resolution Mechanism. *European Commission* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.html

výboru by měli mít nezbytné odborné znalosti a zkušenosti v oblasti restrukturalizace a platební neschopnosti bank.”¹⁹⁹

4.2.2 JEDNOTNÝ FOND PRO ŘEŠENÍ KRIZÍ

Jednotný fond pro řešení krizí byl vytvořen jako prostředek, který se má uplatnit v momentě, kdy se úvěrová instituce ocitne na pokraji úpadku a došlo již k vyčerpání ostatních zachráných možností. Fond bude naplňován z příspěvků bankovního sektoru. Jednotlivé příspěvky úvěrovové instituce se odvozují na základě, „ *podílu celkového objemu jejích závazků²⁰⁰ na úhrnných závazcích²⁰¹ všech úvěrových institucí povolených ve zúčastněných členských státech.*” Fond se bude vytvářet po dobu 8 let, přičemž se počítá s tím, že v něm uložené prostředky by měly pokrýt alespoň 1% pojištěných vkladů všech úvěrových institucí, které jsou registrovány v členských státech bankovní unie. Takto očekávaný přírůstek fondu by měl dosáhnout přibližně 55 miliard eur. V počáteční fázi bude fond tvořen podfondy, které byly vytvořeny na úrovni zúčastněných států, a které by měly postupně během přechodného osmiletého období slučovat. Problematiku převádění a postupného sdílení prostředků upravuje Dohoda o převádění a sdílení prostředků do Jednotného fondu pro řešení krizí. Tuto dohodu podepsaly 21. května 2014 všechny členské země EU, s výjimkou Švédska a Velké Británie, 30. listopadu došlo k její ratifikaci a současně bylo stanoveno, že, „*Dohoda vstupuje v platnost prvním dnem druhého měsíce následujícího po dni, kdy své ratifikační listiny uložili signatáři účastníci se bankovní unie, kteří reprezentují alespoň 90 % úhrnu vážených hlasů všech účastníků*”. Jednotný fond pro řešení krizí vznikl podle plánu k 1. 1. 2016.²⁰²

4.3 EVROPSKÝ SYSTÉM POJIŠTĚNÍ VKLADŮ

„*Evropský systém pojištění vkladů²⁰³ je po zřízení jednotného mechanismu dohledu a jednotného mechanismu pro řešení krizí nezbytným třetím pilířem*

¹⁹⁹ Důvod třicátý devátý nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014

²⁰⁰ *Bez zahrnutí kapitálu a pojištěných vkladů*

²⁰¹ *Bez zahrnutí kapitálu a pojištěných vkladů.*

²⁰² Single Resolution Mechanism. *European Commission* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.html

²⁰³ Či tzv. EDIS z anglického European Deposit Insurance Scheme.

pro dovršení bankovní unie. Vzhledem k tomu, že je zapotřebí sladit odpovědnost a kontrolu, vybudování společné bezpečnostní sítě pro vkladatele na evropské úrovni logicky doplňuje přenesení odpovědnosti za bankovní dohled a řešení krizí na tuto úroveň. S plně funkčním jednotným mechanismem dohledu a jednotným mechanismem pro řešení krizí ztratily vnitrostátní orgány do značné míry kontrolu nad klíčovými prvky, které určují, zda je vnitrostátní systém pojištění vkladů povinen vyplácet náhrady pojištěným vkladatelům nebo přispívat k financování řešení krize. Odpovědnost za zajištění toho, že jsou k dispozici dostatečné finanční prostředky s cílem podpořit důvěru všech vkladatelů a ochránit tak finanční stabilitu, by proto měla být převzata na téže úrovni a přenesena na evropský systém pojištění vkladů.“²⁰⁴

O vytvoření společného systému pojištění vkladů se hovořilo již v roce 2012 v rámci předběžných jednání o podobě bankovní unie. Komise tehdy neúspěšně navrhovala, aby byly do úprav tehdejší směrnice o systémech pojištění vkladů zahrnuty i obligatorní vzájemné výpůjčky a úvěry mezi systémy pojištění vkladů jednotlivých států. Přestože směrnice²⁰⁵ díky svým kratším lhůtám pro výplaty vkladatelů, požadavku na dorovnání garančních fondů do roku 2024 a stanovení fakultativních záruk na podporu likvidity mezi vnitrostátními orgány představovala zlepšení vnitrostátních systémů pojištění vkladů. Znamenala stálá neexistence jednotného systému pojištění vkladů pro celou bankovní unii zranitelnost vkladatelů vůči větším lokálním otřesům, které by mohly narušit vnitrostátní systémy pojištění vkladů.²⁰⁶ Hlavní impuls k vytvoření tohoto mechanismu představuje Zpráva pěti předsedů ze dne 22. června 2015.²⁰⁷ Zpráva na adresu EDIS uvádí, „že vytvoření plnohodnotného systému EDIS bude vyžadovat čas, nicméně přijetí konkrétních opatření v tomto směru by mělo být prioritou již v 1. fázi, a to s využitím možností v rámci stávajícího právního rámce. Jednou z možností by bylo koncipovat systém EDIS jako systém zajištění na úrovni

²⁰⁴ Bod 1.1. stanoviska ECB ze dne 20. dubna 2016 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů (CON/2016/26).

²⁰⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/49/EU ze dne 16. dubna 2014 o systémech pojištění vkladů.

²⁰⁶ Evropský systém pro pojištění vkladů. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Dokončení bankovní unie“* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné

z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0587&from=EN>

²⁰⁷ V této zprávě představilo pět předsedů, jmenovitě se jednalo o předsedu Evropské komise Jean-Claude Junckera, předsedu Evropského parlamentu Martina Schulze, předsedu eurosummitu Donalda Tuska, předsedu Euroskupiny Jeroenema Dijsselbloema a prezidenta Evropské centrální banky Mariema Draghima, plán k dalšímu prohloubení integrace HMU do roku 2025.

EU pro vnitrostátní systémy pojištění vkladů. Stejně jako Jednotný fond pro řešení krizí by byl EDIS financovaný ze soukromých zdrojů ve formě poplatků, které by hradily všechny zúčastněné banky v členských státech předem v závislosti na velikosti rizika a které by byly stanoveny tak, aby se zabránilo morálnímu hazardu. Měl by mít stejnou oblast působnosti jako jednotný mechanismus dohledu.“²⁰⁸

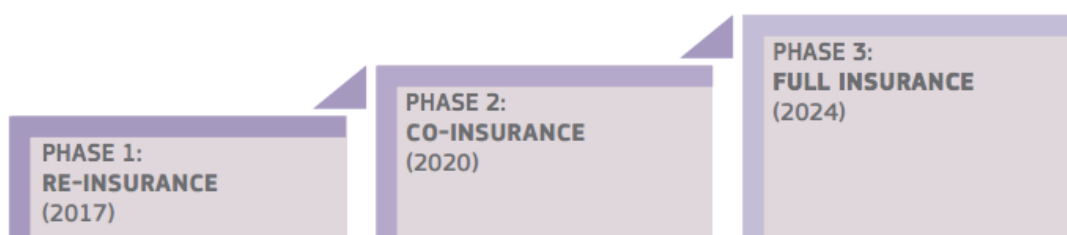
V reakci na tento impuls zveřejnila Evropská komise 24. listopadu 2015 návrh evropského systému pojištění vkladů.

Podle tohoto návrhu by EDIS měl splňovat následující požadavky:

- 1) *„Postupné zavádění ve třech fázích, které se odlišují mírou přístupu národních systémů pojištění vkladů k prostředkům EDIS.*
- 2) *Nákladová neutralita pro bankovní sektor, umožňující bankám odečítat příspěvky do EDIS od příspěvků do národních pojistných systémů.*
- 3) *Stejná míra ochrany pojištěných vkladů, odpovídající stávající úrovni 100000 EUR na vkladatele a banku.*
- 4) *Zohlednění míry rizika bank ve velikosti jejich příspěvků do EDIS.*
- 5) *Povinná účast pro členské státy eurozóny a otevřená účast pro další země EU zapojené do bankovní unie.“²⁰⁹*

4.3.1 FÁZE ZAVÁDĚNÍ EDIS

Na základě již zmíněného návrhu Komise by měl být systém jednotného pojištění vkladů postupně zaváděn ve třech fázích.

Zdroj: European Commission. *A stronger Banking union. Three stages of EDIS.*

²⁰⁸ Dokončení evropské hospodářské a měnové unie: Směřování k finanční unii – integrované finance pro integrované hospodářství. *Evropská komise* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/5-presidents-report_cs.pdf

²⁰⁹ JEDNOTNÝ SYSTÉM POJIŠTĚNÍ VKLADŮ. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-8-29]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/bankovni-unie

První fáze tzv. zajištění²¹⁰. by měla probíhat dle přiložené grafiky po tři roky. V této fázi budou prostředky systému EDIS přístupné až v momentě, kdy vnitrostátní systém pojištění vkladů by naprosto vyčerpal vlastní zdroje, a za předpokladu dodržení požadavků směrnice o systémech pojištění vkladů, které je nezbytné pro všechny EDIS fáze. Systém jednotného pojištění vkladů by sice mohl poskytnout dodatečně pro systém vnitrostátního pojištění nadlimitní finanční prostředky, nicméně i ty jen do určité výše. Aby však byly vnitrostátní systémy v případě nutnosti plně pojištěny a jednotlivým vkladům v bankovní unii byla poskytnuta stejná míra ochrany, je nezbytné uskutečnit druhou fázi.

Druhá fáze tzv. soupojištění²¹¹ by měla v roce 2020 navázat na první fázi EDIS, od které se liší tím, že již není nutné, aby vnitrostátní systém vyčerpal vlastní zdroje než mu bude umožněno čerpat ze zdrojů EDIS. Ve své podstatě tak systém poskytuje vyšší stupeň sdílení rizika mezi jednotlivými vnitrostátními systémy, jelikož převzal určitou část výloh od momentu, kdy je třeba poskytnout náhradu vkladatelům banky. Výše příspěvku systému jednotného pojištění vkladů by měla nejprve dosahovat 20%, nicméně v průběhu fáze by mělo dojít k jejímu zvýšení.

K třetí fázi tzv. plného pojištění²¹². by mělo dojít v roce 2024 tím, že se bude postupně zvyšovat podíl rizika systému EDIS, až dojde plnému jištění vnitrostátních systémů pojištění vkladů.²¹³

„Na úrovni zajištění systému EDIS, kdy rizika z velké části zůstávají na vnitrostátní úrovni, se rizikový profil každé banky stanoví v závislosti na zbytku bankovního systému daného státu. Jakmile se ze systému EDIS stane systém společné odpovědnosti na úrovni bankovní unie (od prvního roku soupojištění), určí se rizikový profil jednotlivých bank podle všech bank v bankovní unii. Tím by bylo zajištěno, že systém EDIS zůstane pro banky a vnitrostátní systémy pojištění vkladů celkově nákladově neutrální, a zabránilo by se komplikacím při určování rizikového profilu bank ve fázi vytváření fondu pojištění vkladů.“²¹⁴

²¹⁰ Z anglického re-insurance

²¹¹ Z anglického co-insurance

²¹² Z anglického full insurance

²¹³ Evropský systém pojištění vkladů: Další posílení stability bankovního sektoru eurozóny. *EDotace* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné

z: <http://www.edotace.cz/clanky/evropsky-system-pojisteni-vkladu-dalsi-posileni-stability-bankovniho-sektoru-eurozony>

²¹⁴ Evropský systém pro pojištění vkladů. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů* „Dokončení

4.4 JEDNOTNÝ SOUBOR PRAVIDEL

Za účelem odstranění rozdílů v jednotlivých bankovních předpisech členských států, zajištění rovných podmínek pro finanční instituce na území Evropské unie, a tomu odpovídající zajištění ochrany spotřebitelům doporučila Evropská rada ve svém závěru z 18. a 19. června 2009 vytvořit jednotný soubor pravidel.²¹⁵ Tento soubor tvoří kostru bankovní unie a regulace finančního sektoru v EU, jelikož obsahuje právní akty, které jsou závazné pro všechny finanční instituce Evropské unie. Stanovuje zejména kapitálové požadavky na úvěrové instituce, snaží se zvýšit ochranu vkladatelů a snaží se předcházet úpadku bank, případně zmírňovat důsledky jejich úpadku.

Jednotný soubor pravidel tvoří právní akty pro:

- kapitálové požadavky na bankovní sektor,
- systém pojištění vkladů²¹⁶,
- ozdravné postupy a řešení krizí bank^{217, 218}.

4.4.1 KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY NA BANKOVNÍ SEKTOR

Součástí jednotného souboru pravidel pro bankovní unii jsou kapitálové požadavky na banky a investiční podniky, které provádějí do práva EU mezinárodně dohodnuté standardy, jenž se věnují kapitálové přiměřenosti bank, známé jako Basel III.²¹⁹

Tato pravidla platí ve všech členských státech EU a jsou tvořena:

- nařízením o kapitálových požadavcích – CRR²²⁰,
- směrnice o kapitálových požadavcích – CRD IV²²¹.

bankovní unie “[online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné

z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0587&from=EN>

²¹⁵ Viz 11225/2/09 REV 2

²¹⁶ viz 4. 3

²¹⁷ viz 4. 2.

²¹⁸ Jednotný soubor pravidel. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné

z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²¹⁹ „*Třetí edice basilejských regulí (Basel III, navazující na dřívější Basel I a II) vznikla jako odezva na nedostatky ve finančních regulích, které odhalila finanční krize ze sklonku minulých dekád (2007 – 2011). Hlavním cílem Basel III je zpřísnění kapitálových požadavků na jedné straně nároky na zvýšení likvidity bank a na druhé straně nároky na zvýšení podílu vlastního kapitálu na celkovém kapitálu banky.*” Basel III (zvýšená regulace bank). *ČAFINews* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.news.cafin.cz/slovník/basel-iii-zvysena-regulace-bank

²²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012

4.4.1.1 NAŘÍZENÍ O KAPITÁLOVÝCH POŽADAVCÍCH

Zmíněné nařízení stanovuje pro investiční podniky a úvěrové instituce (dále jen „banky“) obezřetnostní požadavky, které se týkají kapitálu, úvěrového rizika a likvidity. Nařízení vyslovuje tzv. „kapitálový požadavek“, podle něhož banky musí držet dostatečný objem kapitálu na to, aby jím mohly krýt případné ztráty, a tím pádem si zachovat solventnost v případě krize. Tato zásada vychází z principu přímé úměry, tedy platí, že výše požadovaného kapitálu je tím větší, čím větší je zde riziko. „*Kapitálový požadavek se vyjadřuje jako procentní hodnota rizikově vážených aktiv. Koncept rizikově vážených aktiv v podstatě znamená, že bezpečnějším aktivům se přiřazuje nižší kapitálový požadavek, zatímco rizikovějším aktivům se přiřazuje vyšší riziková váha.*”²²²

Klasifikace kapitálu dle určitých stupňů v závislosti na jeho kvalitě a souvisejícím riziku:

„ Kapitál tier 1 je chápán jako kapitál, který bance umožňuje pokračovat v činnosti a udržuje její solventnost. Nejvyšší část kapitálu tier 1 bývá označována jako kmenový kapitál tier 1 (CET 1).

Kapitál tier 2 je chápán jako kapitál, který slouží k tomu, aby instituce mohla vyplatit vkladatele a přednostní věřitele, pokud by banka přestala být solventní.

Celková výše kapitálu, kterou musí banky a investiční podniky držet, by měla odpovídat alespoň 8 % rizikově vážených aktiv. Nejvyšší kapitál, tedy kmenový kapitál tier 1, by měl zároveň dosahovat 4,5 % rizikově vážených aktiv (přičemž do prosince 2014 by se měl pohybovat alespoň v rozmezí 4 až 4,5 %).”²²³

Druhým požadavkem je požadavek na likviditu, podle něhož mají finanční instituce povinnost držet dostatečné množství likvidních aktiv, které jim umožní až po dobu 30 dní čistý odtok likvidity v případě stresových podmínek. Minimální objem aktiv, které musí finanční instituce držet, by měl přitom odpovídat 25% odtoku likvidity. „*Od roku 2015, po uplynutí počátečního období pozorování se postupně*

²²¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES

²²² Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²²³ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

závaději jednotlivé požadavky na likviditu. Postupně bude zaveden ukazatel krytí likvidity, tedy poměr nezatížených vysoce kvalitních aktiv a čistého odtoku peněz během třicetidenního stresového období. Výchozí hodnota tohoto poměru je stanovena na 60% v roce 2015 s tím, že úroveň 100% má být dosaženo v roce 2018%. V rámci přezkumu, který bude proveden v roce 2016 bude mít Evropská komise možnost odložit zavedení 100% úrovně, bude-li to potřebné vzhledem k mezinárodnímu vývoji.”²²⁴

Závěrečný požadavek představuje požadavek na tzv. „finanční páku“. Za finanční páku bývá označována situace, kdy jsou aktiva finanční instituce vyšší než její kapitálová základna, přičemž tato situace může představovat riziko pro její solventnost. Za účelem snížení výše zmíněného rizika se nařízení snaží omezit nadměrné využívání této finanční páky. V období od 1. ledna 2015, tedy během počátečního období pozorování, musí finanční instituce zveřejňovat informace o svém pákovém poměru, který se rovná podílu kapitálu tier 1 banky a průměrné hodnoty jejich celkových konsolidovaných aktiv. Zmíněný poměr vypovídá o tom, jak dobře je daná finanční instituce připravená plnit své dlouhodobé finanční závazky. „*Dosáhnou-li na základě zprávy, kterou má Komise předložit do 31. prosince 2016, Rada a Parlament dohody, bude požadavek na zveřejňování těchto informací zaveden od 1. ledna 2018.*”²²⁵

4.4.1.2 SMĚRNICE O KAPITÁLOVÝCH POŽADAVCÍCH

Směrnice o kapitálových požadavcích stanovuje pravidla, která se týkají kapitálových rezerv, obezřetnostního dohledu, odměn a bonusů bankéřů a správy a řízení institucí. Požadavek na vytváření kapitálových rezerv představuje povinnost finančních institucí držet bezpečnostní kapitálovou rezervu a proticyklickou kapitálovou rezervu. Zmíněná povinnost vychází z myšlenky, že je hospodářsky nutné zajistit to, aby došlo v období konjunktury k vytvoření dostatečného kapitálového základu, který finančním institucím v krizi umožní krýt vzniklé ztráty. Bezpečnostní kapitálová rezerva, jejímž účelem je zabezpečení zachování kapitálu finanční instituce, je tvořena ve formě kapitálu nejvyšší kvality tzn. kmenového kapitálu Tier 1, který představuje

²²⁴ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²²⁵ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

2,5 % celkové rizikové expozice finanční instituce. Za situace, kdy některá finanční instituce zmíněnou rezervu nedodrží, musí zastavit či omezit výplatu bonusů a dividend.

Proticyklická kapitálová rezerva je naopak obezřetnostní nástroj, který byl zaveden mezinárodním regulačním rámcem Basel III, a jehož podstatou je ovlivňování účinků hospodářského cyklu na úvěrovou činnost finančních institucí. „*Tato rezerva vyžaduje, aby v hospodářsky příznivých dobách, kdy úvěry rostou rychlým tempem, držela banky dodatečný kapitál ve formě CET 1* ²²⁶ *tak aby v sestupné fázi hospodářského cyklu, kdy ekonomická aktivita zpomalí, nebo dokonce poklesne, bylo možné tuto rezervu uvolnit a banka mohla díky tomu pokračovat v úvěrování reálné ekonomiky.* ²²⁷ V případě jejího nedodržení je postup stejný jako u nedodržení bezpečnostní kapitálové rezervy.

Další druh rezervy představuje kapitálová rezerva pro krytí systémového rizika, jejímž cílem je předcházení či zmírňování dlouhodobých necyklických systémových nebo makrobezpečnostních rizik, jenž mohou působit nepříznivě na reálnou ekonomiku. Za tímto účelem mají členské státy právo požadovat „*aby banky zmíněnou rezervu vytvořily ve výši 1 až 3 % pro všechny expozice a až do výše 5 % pro domácí expozice a expozice třetích zemích, aniž by to vyžadovalo přechodí schválení Evropskou komisí. Od roku 2015 je pro nastavení této kapitálové rezervy v rozmezí od 3 % do 5 % nutné informovat Komisi, Evropský orgán pro bankovníctví a Evropskou radu pro systémová rizika. Použití sazby vyšší než 5% bude muset povolit Komise.*” ²²⁸

Předposledním typem rezervy je kapitálová rezerva vytvářená globálními systémově významnými institucemi. Tedy rezerva, která je povinná pro ty banky, jenž byly označeny za tzv. „*globální systémově významné instituce*” ²²⁹ Toto označení je výsledkem splnění jednotlivých kritérií, na kterých se usnesla skupina G20, jedná se zejména o velikost banky, dosah její činnosti a její vztah k jiným institucím. Cílem zřízení této rezervy je kompenzovat zvýšené riziko, které takto označené banky přinášejí pro celosvětový finanční sektor v případě jejich selhání. Zmíněný kapitálový požadavek se uplatňuje od 1. ledna 2016 v rozmezí 1 až 3,5 % kmenového kapitálu tier 1 vůči rizikově váženým aktivům.

²²⁶ Z anglického *Common Equity Tier 1*.

²²⁷ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²²⁸ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²²⁹ Označovány i jako G-SIFI z anglického *global systemically important financial institution*

Posledním typem rezervy je kapitálová rezerva vytvářená jinými systémově významnými institucemi. Mezi tyto instituce patří vnitrostátně významné instituce a instituce, které jsou významné na unijní úrovni. *Postupy oznamování a odůvodňování, stejně jako horní hranice pro tuto rezervu (2 % rizikově vážených aktiv) jsou určeny souborem kritérií, jež jsou vymezeny ve směrnici. „Rezerva pro instituce O-SII se používá od 1. ledna 2016 s tím, že členské státy, které chtěly tento požadavek pro určité banky stanovit již dříve, mohly využít kapitálové rezervy pro krytí systémového rizika.”*²³⁰

Směrnice o kapitálových požadavcích rovněž vyslovuje požadavek na správu a řízení bank, podle něhož mají banky od roku 2014 povinnost zveřejňovat informace o počtu zaměstnanců a o jejich čistém bankovním výnosu. Navíc všechny systémově významné evropské banky musí podávat zprávy o odvedených daních, obdržených dotacích a vytvořeném zisku. Zmíněné údaje se musí od 1. ledna 2015 rovněž zveřejňovat. Tento kapitálový požadavek představuje aplikaci principu transparentnosti. Směrnice dále formuluje požadavek na výši bonusů bankéřů. Tento požadavek byl formulován za účelem snížení nadměrného rizikového jednání jednotlivých bankéřů při finančních operacích, které často bývají pro bankéře zdrojem značného bonusu. Pro bonusy bankéřů byl proto vytvořen strop, který odpovídá poměru 1:1 mezi pevnou a variabilní složkou odměny, což v praxi znamená, že bonus bude maximálně odpovídat hodnotě pevné mzdy. Tento strop však může být usnesením valné hromady zvýšen na poměr 2:1. *„Pro usnášení schopnost by byla nezbytná přítomnost akcionářů představujících 50 % akcií a ke schválení návrhu na zvýšení by bylo nutné, aby jej podpořila 66% většina přítomných akcionářů. Nelze-li usnášení schopnosti dosáhnout, mohou zvýšení schválit akcionáři reprezentující 75 % hlasů všech akcionářů.”*²³¹ Členské státy mají povinnost uplatňovat požadavek na odměňování bankéřů od 1. ledna 2014, přičemž nehraje roli zda plnění či k poskytnutí služby došlo před 31. prosincem 2013.²³²

²³⁰ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²³¹ Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

²³² Jednotný soubor pravidel. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook

4.5 BANKOVNÍ UNIE A ČESKÁ REPUBLIKA

Celkový postoj české odborné i laické veřejnosti na bankovní unii je z drtivé většiny negativní. Danou skutečnost si u laické veřejnosti primárně vysvětlují faktem, že bankovní unie není dostatečně medializována, tudíž je povědomí o dané problematice nízké. Sekundárně si tuto skutečnost vysvětlují převládající euroskepsí, která je pro naše území typická a v důsledku tzv. uprchlické krize ještě narostla. Jako hlavní důvod, proč je pro nás jako nečlenský stát eurozóny nevýhodné se připojit k jednotlivým pilířům, uvádí ČNB vzdání se kompetencí v bankovním dohledu. Zároveň zdůrazňuje nemožnost hlasování při jednání Rady právě z důvodu nečlenství eurozóny. Dále uvádí, *že vzhledem k vlastnické struktuře českého bankovního sektoru je pro nás proces sdílení nákladů restrukturalizace nadnárodních bankovních skupin naprosto kritický.*²³³ Momentálně fungují v České republice především dcery zahraničních bank.²³⁴ Ty jsou ale zřízeny podle českého práva, tudíž podléhají doзору ČNB a v konečném důsledku by měl vyplatit vklady český stát. *„Bankovní unie optimální měnovou zónu z eurozóny nevytvoří a ani není adekvátní odpovědí na problémy finančního sektoru. Podle mého názoru její opatření se minou se svým cílem. Jestliže vzniku bankovní unie nemůže zabránit, musíme se alespoň snažit vyjednat takové podmínky, které by omezily její negativní dopady na bankovní trh.“*²³⁵ V aktualizované studii dopadu účasti či neúčasti ČR na bankovní unii, která byla vypracována Ministerstvem financí ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, Úřadem vlády České republiky a Českou národní bankou a projednána vládou České republiky dne 30. května 2016, se došlo k následujícímu závěru:

- 1) V současné situaci do bankovní unie nevstupovat,
- 2) Vývoj v oblasti bankovní unie nadále sledovat,
- 3) Jednotlivé aspekty a dopady nepřistoupení ČR do bankovní unie znovu vyhodnotit do konce roku 2017 tak, aby výsledky mohly být předloženy vládě společně s *„Vyhodnocením plnění maastrichtských konvergenčních kritérií*

²³³ HAMPL, Mojmír. Bankovní unie a ČR. In: ČNB [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/hampl_20130404_lipnice.pdf

²³⁴ ČNB uvádí, že jejich vlastnická struktura byla v roce 2012 z 92, 3 % zahraniční.

²³⁵ TOMŠÍK, Vladimír, LOUŽEK, Marek (ed.). *Bankovní unie: morální hazard evropských rozměrů?: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku, 2013. Ekonomika, právo, politika. ISBN 9788087460153.S.10

a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou“, které se předkládá vládě vždy do 31. prosince každého kalendářního roku.

Kladný postoj k účasti na bankovní unii vyslovil dřívější guvernér ČNB a současný europoslanec RNDr. Luděk Niedermayer, který uvedl: „*Pozice České republiky je teď trochu překvapivá. Celkem mě to naplňuje lítostí, protože si myslím, že my něco takového potřebujeme. A já si v žádném případě nemyslím, že je to proti našim zájmům.*“²³⁶

²³⁶ Rudolf Niedermayer – kandidatura do EP. *Naši politici* [online]. [cit. 2016-10-02]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/3309-ludek-niedermayer/profilujici-informace-a-kauzy>

ZÁVĚR

V úvodu své diplomové práce jsem položila otázku, zda-li je možné považovat Evropskou centrální banku za nezávislý orgán. Zároveň jsem uvedla, že aby mohla být daná otázka zodpovězena, musí být pochopeno její postavení a činnost. Předchozí kapitoly tedy měly být klíčem k odpovědi na tuto otázku. Nicméně si dovoluji tvrdit, že jelikož je vnímání každé bytosti subjektivní, dospějí i jednotliví čtenáři k rozdílným odpovědím. Osobně jsem ale dospěla k závěru, že Evropská centrální banka není nezávislým orgánem ale nezávislým úijním orgánem. Byť se tento rozdíl může jevit jako banální, slovo „unijní“ je to, co ECB dle mého názoru determinuje. Za tímto jedním slovem se totiž skrývají desítky let integračních snah, tak jak jsem je uvedla ve své první kapitole. Zároveň toto slovo představuje pro ECB jisté limity. Tyto limity osobně spatřuju ve smlouvách, které ECB musí dodržovat, pokud nechce překročit své pravomoci, které jsem uvedla v druhé, třetí a čtvrté kapitole. Slovo unijní dále dle mého názoru symbolizuje evropské hodnoty, kterých musí ECB při své činnosti dbát. Druhotně k Evropské centrální bance jsem se zabývala bankovní unií, kde jsem uvedla jednotlivé pilíře a závěrem názor české odborné veřejnosti na tento koncept. Na základě poznatků, které jsem uvedla ve čtvrté kapitole, jsem dospěla k závěru, že by bylo pro Českou republiku prozatím nevhodné se připojit k úzké spolupráci a připojuji se tak ke stanovisku vlády a ČNB. Tyto integrační snahy nevnímám negativně, jen se domnívám, že aktuálnější rozhodnutí, které na Českou republiku čeká, je přistoupení ke společné měně. Rovněž jsem zmiňovala myšlenku, že česká veřejnost je vůči ECB a bankovní unii většinou skeptická, jelikož se k ní nedostává o dané problematice mnohdy dostatek informací. Tento můj poznatek se mi potvrdil především ve fázi příprav zdrojů k diplomové práci, kdy se ukázalo, že autorů, kteří se na vyšší úrovni zabývají danou problematikou je zlomek i v případě ECB. Vzhledem k tomu, že bankovní unie představuje nový fenomen, není překvapivé, že se tato skutečnost projevila i na množství knižních pramenů, které o něm pojednávají. Z tohoto důvodu je v dané kapitole čerpáno převážně z online zdrojů a legislativy. Na druhou stranu musím jednotlivé stránky Evropské komise a ECB hodnotit velmi pozitivně. Vzhledem k tomu, že jsou systematicky dobře řazeny, odkazují na příslušné prameny práva EU a na další související témata. Negativně bych hodnotila fakt, že česká verze stránek je obsahově chudší než ta německá či anglická. Ve zbytku diplomové práce převládají knižní prameny, přičemž se převážně jedná o díla předních českých a německých

ekonomů a právníků. Z knižních titulů bych zejména vyzvedla české tituly „*Evropské měnové právo*” a „*Právní základy evropské měnové unie*” prof. JUDr. et PhDr. Michala Tomáška, DrSc., které mi byly cenným zdrojem informací ve třech kapitolách. Z německých zdrojů bych vyzvedla „*Komentář k evropské měnové unii*” prof. Helmuta Siekmanna. Rovněž hodnotím kladně internetové stránky prof. Ing. Oldřicha Dědka, CSc., které mi byly velmi přínosné zejména v kapitole třetí, jelikož dané stránky dobře doplňovaly jednotlivé články Statutu a Smlouvy a byly aktualizované. Věřím, že právě zmíněná pluralita pramenů nejen z českého prostředí, ale i z prostředí zejména německého je pro danou diplomovou práci velmi přínosná, jakož i současná práce s knižními a internetovými zdroji a s právními předpisy. Danou práci proto osobně hodnotím jako úspěšnou, jelikož se mi podařilo obsáhnout téma vytyčené v úvodu diplomové práce a prokázala jsem schopnost pracovat s rozličnými právními a ekonomickými zdroji z českého a zahraničního prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

KNIŽNÍ ZDROJE

- [1] BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Přeložil Stanislav ŠAROCH. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8. S. 323
- [2] CASTAÑADAS, Juan E. *European Banking Union: Prospects and challenges*. New York: Routledge, 2015. ISBN-10: 1138906506.S.10.
- [3] Europäische Zentralbank. *Monatsbericht 10 Jahre EZB*. Frankfurt am Main: 2008.
- [4] FRENZ, Walter. *Handbuch Europarecht*. 2. Aufl. New York: Springer, 2015. ISBN 3642246400S.
- [5] JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9.
- [6] KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.
- [7] KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-502-2.
- [8] KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-502-2.
- [9] LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [10] MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1.
- [11] MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.

- [12] NEUMANN, Pavel, Pavel ŽAMBERSKÝ a Martina JIRÁNKOVÁ. *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3276-3.
- [13] REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.
- [14] ROTHBARD, Murray. *Peníze v rukou státu*. Praha: Liberální institut, 2001. ISBN 80-86389-12-X.
- [15] SIEKMANN, Helmut. *EWU, Kommentar zur Europäischen Währungsunion*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2013. ISBN-10 – 3161520602.
- [16] SLANÝ, Antonín; ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-237-3. Kapitola Stručný výkladový slovník, s. 259.
- [17] TOMÁŠEK, Michal, Vladimír TÝČ a Jiří MALENOVSKÝ. *Právo Evropské unie*. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-53-3.
- [18] TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha: C. H. Beck, 2007. Beckova skripta. ISBN 978-80-7179-940-5.
- [19] TOMÁŠEK, Michal. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-205-3.
- [20] TOMÁŠEK, Michal. *Právní základy Evropské měnové unie*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-902243-3-4.
- [21] TOMŠÍK, Vladimír, LOUŽEK, Marek (ed.). *Bankovní unie: morální hazard evropských rozměrů?* Vyd. 1. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku, 2013. Ekonomika, právo, politika. ISBN 9788087460153.
- [22] VEBER, Václav. *Dějiny sjednocené Evropy: od antických počátků do současnosti*. Vyd. 2. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-570-8.
- [23] WAGENER, Hans-Jürgen. *Europäische Integration, Recht und Ökonomie, Geschichte und Politik*. Birmingham: Vahlen 2006. ISBN 978-3-8006-3267-1.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [24] Bald kauft die EZB auch alte Fahrräder. *Handelsblatt* [online]. [cit. 2016-10-02]. Dostupné z: <http://www.handelsblatt.com/politik/international/krisen-zitate-bald-kauft-die-ezb-auch-alte-fahrraeder/6929308.html>
- [25] Bankovky. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/euro/banknotes/europa/html/index.cs.html
- [26] Bankovní pojmy. *Česká bankovní asociace* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.czech-ba.cz/cs/bankovni-pojmy
- [27] Činnost. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.cs.html>
- [28] Devizové rezervy a vlastní zdroje. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/reserves/html/index.cs.html
- [29] Dokončení evropské hospodářské a měnové unie: Směřování k finanční unii – integrované finance pro integrované hospodářství. *Evropská komise* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/5-presidents-report_cs.pdf
- [30] ECB a ESCB. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2016-9-27]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/
- [31] Jednotný soubor pravidel. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook
- [32] *European Commission* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.html
- [33] Eurosystém. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/eurosystem>
- [34] Evropská centrální banka. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2016-9-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/evropska-centralni-banka.aspx>

- [35] Evropská spolupráce. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21].
Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/europe/cooperation/html/index.cs.html
- [36] Evropský parlament schválil poslední pilíř bankovní unie [online].
[cit. 2016-10-23]. Dostupné z: www.euroskop.cz/8959/23966/clanek/evropsky-parlament-schvalil-posledni-pilir-bankovni-unie
- [37] Evropský systém pojištění vkladů: Další posílení stability bankovního sektoru eurozóny. *EDotace* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné
z: <http://www.edotace.cz/clanky/evropsky-system-pojisteni-vkladu-dalsi-posileni-stability-bankovniho-sektoru-eurozony>
- [38] Evropský systém pro pojištění vkladů. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Dokončení bankovní unie“* [online]. [cit. 2016-10-31].
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0587&from=EN>
- [39] Finanční stabilita a makrobezpečnostní politika. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné
z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.cs.htm
- [40] Generální rada. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné
z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/genc/html/index.cs.html>
- [41] HAMPL, Mojmir. Bankovní unie a ČR. In: *ČNB* [online]. [cit. 2016-11-01].
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/hampl_20130404_lipnice.pdf
- [42] Hospodářská a měnová unie. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-20].
Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>
- [43] Jaký má bankovní unie smysl? [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné
z: www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.cs.html
- [44] JEDLIČKA, Jan a Tomáš KOZELSKÝ. Bankovní unie jako odpověď na finanční krizi. In: *Česká spořitelna* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné

- z: http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_bankovni_unie.pdf
- [45] Jednotné řešení bankovních krizí. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/bankovni-unie#BaUn_3
- [46] Jednotný soubor pravidel. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook
- [47] JEDNOTNÝ SYSTÉM POJIŠTĚNÍ VKLADŮ. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-8-29]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/bankovni-unie
- [48] Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook
- [49] Kapitálové požadavky na bankovní sektor. *Evropská rada* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.consilium.europa.eu/cs/policies/banking-union/single-rulebook
- [50] Mapa eurozóny. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-27]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.cs.htm>
- [51] Měnová strategie ECB. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/menova-strategie-ecb
- [52] Mezinárodní záležitosti. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/international/html/index.cs.html>
- [53] Nezávislost a odpovědnost. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/nezavislost-a-odpovednost>
- [54] Odpovědnost. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/accountability/html/index.cs.html>

- [55] Platební styk a cenné papíry. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/paym/html/index.cs.html
- [56] Protikrizová bazuka ECB je v souladu s evropským právem. *Zavedení eura* [online]. [cit. 2016-09-20]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/aktuality/2016/protikrizova-bazuka-ecb-je-v-souladu-s-e-2685>
- [57] Rada dohledu. *Bankovní dohled* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: www.bankingsupervision.europa.eu/organisation/whoiswho/supervisoryboard/html/index.cs.html
- [58] Rudolf Niedermeyer – kandidatura do EP. *Naši politici* [online]. [cit. 2016-10-02]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/3309-ludek-niedermeyer/profilujici-informace-a-kauzu>
- [59] Single Resolution Mechanism. *European Commission* [online]. [cit. 2016-10-29]. Dostupné z: www.ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.html
- [60] *Single Supervisory Mechanism* [online]. [cit. 2016-10-23]. Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>
- [61] Statistiky. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/statistics/html/index.cs.html
- [62] Systém Target 2. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/escb_cs_webcs.pdf
- [63] Tisková zpráva z 4. 5. 2016: ECB ukončila výrobu a vydávání bankovky 500 €. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-09-21]. Dostupné z: www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160504.cs.html
- [64] Transparentnost. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-29]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/transparency/html/index.cs.html>

- [65] What makes a bank significant? *Banking Supervision* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/list/criteria/html/index.en.html>
- [66] Základní kapitál. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2016-9-28]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>

PRÁVNÍ PRAMENY

- [67] Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii. Dostupné z <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:020:cs:PDF> [listopad2016]
- [68] Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie. Dostupné z <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:020:cs:PDF> [listopad2016]
- [69] Protokol (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Dostupné z http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/c_0830100330_cs_ecb_statute.pdf [listopad2016]
- [70] Rozhodnutí Evropské centrální banky ze dne 31. ledna 2014 o úzké spolupráci s vnitrostátními příslušnými orgány zúčastněných členských států, jejichž měnou není euro (ECB/2014/5) Dostupné z https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/celex_32014d000501_cs_txt.pdf [listopad2016]
- [71] Stanovisko ECB ze dne 20. dubna 2016 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů (CON/2016/26) Dostupné z https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_joc_2016_252_r_0001_cs_txt_.pdf [listopad2016]
- [72] Nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce Evropské centrální banky s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu (nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu)

- (ECB/2014/17) Dostupné z https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/celex_32014r0468_cs_txt.pdf [listopad2016]
- [73] Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=CS> [listopad2016]
- [74] Dodatek obecných zásad ECB ze dne 3. listopadu 1998 ve znění obecných zásad ze dne 16. listopadu 2000 o složení a ocenění devizových rezerv, metodách jejich prvního převodu a o denominaci a úročení odpovídajících pohledávek ECB/2000/15 Dostupné z https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/cs_ecb_2000_15.pdf [listopad2016]
- [75] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010 Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0806> [listopad2016]
- [76] Nařízení Evropské parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:176:0001:0337:CS:PDF> [listopad2016]
- [77] Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU č. 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0036> [listopad2016]

[78] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 59/2014 ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX%3A02014L0059-20140702> [listopad2016]

ABSTRAKT

Cílem zvolené diplomové práce na téma „Evropská centrální banky a bankovní unie“ je přiblížit historický vývoj, který předcházel vzniku Evropské centrální banky, jakož i činnost, postavení, principy fungování a organizaci tohoto nezávislého unijního orgánu a v neposlední řadě i vznik a pilíře nového fenoménu bankovní unie. Diplomová práce je tématicky členěna do čtyř kapitol. První kapitola představuje ve svých devíti podkapitolách historický exkurz do událostí minulého století, které jsou odbornou veřejností považovány za signifikantní pro vznik Evropské centrální banky. Jedná se tedy o kapitolu, která má čtenáři umožnit pochopit historický kontext vzniku tohoto unijního orgánu *sui generis*, a tím pádem i jeho význam a roli nejen v rámci evropské integrace. Druhá kapitola předkládá základní rozlišení mezi ESCB a eurozónou. Převážně se ale věnuje Evropské centrální bance jakožto unijnímu orgánu a právnické osobě, přičemž jsou řešeny otázky jejího sídla, právní subjektivity, základního kapitálu, nezávislosti, odpovědnosti a transparentnosti, organizace a právní ochrany. Třetí kapitola má přiblížit cíle a úkoly Evropské centrální banky a ESCB. Tato kapitola tedy zejména pojednává o měnové politice, devizových operacích, držbě a správě devizových rezerv zemí eurozóny, podpoře fungování platebních a vypořádacích systémů, shromažďování statistických dat, dále řeší otázky evropské a mezinárodní spolupráce a v neposlední řadě vydávání bankovek. Poslední čtvrtá kapitola se věnuje vzniku relativně nového fenoménu bankovní unie. Cílem této kapitoly je hlubší porozumění tomu, proč došlo k rozhodnutí o vzniku bankovní unie, jaké jsou její pilíře a jak by měla bankovní unie fungovat. Jednotlivé pilíře jsou uvedeny v podkapitolách dané kapitoly. Závěr této kapitoly je dotvořen podkapitolou, která představuje majoritní stanovisko české odborné veřejnosti k problematice bankovní unie.

Klíčová slova: Evropská centrální banka, bankovní unie, SSM, SRM, EDIS, nezávislost.

ABSTRAKT

Das Ziel der gewählten Diplomarbeit zum Thema „Die Europäische Zentralbank und die Bankenunion“ ist es die historischen Entwicklungen, die der Schaffung der Europäischen Zentralbank vorausgegangen sind, sowie die Tätigkeit, den Status, die Funktionsgrundsätze und die Organisation dieses unabhängigen Unionsorgans aufzuzeigen, und schließlich die Entstehung und die Säulen eines neuen Phänomens der Bankenunion, darzustellen. Die Arbeit ist thematisch in vier Kapitel unterteilt. Das erste Kapitel stellt in seinen neun Abschnitten den historischen Hintergrund zu den Ereignissen des letzten Jahrhunderts dar, die die Fachwelt als signifikant für die Schaffung der Europäischen Zentralbank angesehen hat. Es handelt sich daher um das Kapitel, das den Leser ermöglichen soll, den historischen Kontext dieser EU-Einrichtung zu verstehen und damit ihre Bedeutung und ihre Rolle nicht nur im Zusammenhang mit der europäischen Integration wahrzunehmen. Das zweite Kapitel legt die grundlegende Unterscheidung zwischen ESZB und der Eurozone dar. Aber vor allem widmet es sich der Europäischen Zentralbank als der EU-Einrichtung und der juristischen Person, wobei die Fragen hinsichtlich ihres Sitzes, ihrer Rechtspersönlichkeit, ihres Kapitals, ihrer Unabhängigkeit, ihrer Verantwortlichkeit und Transparenz, Organisation und Rechtsschutz beantwortet werden. Das dritte Kapitel beschäftigt sich mit den Zielen und Aufgaben der Europäischen Zentralbank und der ESZB. Dieses Kapitel behandelt daher die Geldpolitik, die Devisengeschäfte, den Besitz und die Verwaltung der Devisenreserven der Eurozone-Länder, die Unterstützung des Funktionierens der Zahlungs- und Abwicklungssysteme, die Erhebung statistischer Daten, sowie die Behandlung von Fragen der europäischen und internationalen Zusammenarbeit und nicht zuletzt der Ausgabe von Banknoten. Das vierte Kapitel ist dem relativ neuen Phänomen der Bankenunion gewidmet. Das Ziel dieses Kapitels ist ein tieferes Verständnis dafür zu schaffen, warum die Entscheidung getroffen wurde, eine Bankenunion zu bilden, welche Säulen sie hat und wie sie funktioniert soll. Einzelne Säulen sind in den Unterkapiteln dieses Kapitels dargelegt. Der Abschluss dieses Kapitels ist mit dem Unterkapitel abgeschlossen, das die herrschende Meinung der tschechischen Fachwelt darstellt.

Schlüsselwörter: Europäische Zentralbank, Bankenunion, SSM, SRM, EDIS, Unabhängigkeit.